

Tjänsteutlåtande

Ekonomienheten

Till Kommunfullmäktige

Datum 2017-03-09
Dnr KS 2017/0097

Årsredovisning 2016 för Österåkers kommun

Sammanfattning

Kommunstyrelsens kontor har i enlighet med Lagen om kommunal redovisning sammanställt årsredovisning för Österåkers kommun avseende år 2016. Denna innehåller förutom bokslut för nämnderna också en sammanställd redovisning där det helägda kommunala bolaget Armada Fastighets AB, inkl dotterbolag, samt ägda delar av Roslagsvatten AB, inkl dotterbolag, ingår.

Resultatet för Österåkers kommun 2016 uppgår till 66,9 mnkr, vilket är 31,3 mnkr bättre än budgeterat. Resultat vid avstämning mot balanskravet är därmed positivt. Detta möjliggör reservering för framtida pensionskostnader om 36,7 mnkr samt avsättning till resultatutjämningsreserv om 9,2 mnkr. Resultatet i den sammanställda resultaträkningen, som inkluderar ovan nämnda bolag, uppgår till 73,8 mnkr.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

1. Godkänna årsredovisning 2016 för Österåkers kommun

Bakgrund

Enligt Lagen om kommunal redovisning samt kommunens ekonomiska styrregler ska ett sammanställt årsbokslut för kommunen och dess bolag framläggas för Kommunfullmäktige.

Bilagor

1. Årsredovisning för Österåkers kommun gällande bokföringsår 2016, daterad 2017-03-13

Jan-Olof Friman
Kommundirektör

Katarina Freme
Ekonomichef

Årsredovisning för Österåkers kommun

Gällande bokföringsår 2016

Version: Utskick till KS 2017-03-13

Innehållsförteckning

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	3
Förvaltningsberättelse	4
Finansiell analys	11
Koncernöversikt	16
Miljöredovisning	18
Personalredovisning	23
Driftsredovisning, central nivå	25
Driftsredovisning, nämndnivå	26
Investeringsredovisning.....	27
Exploateringsredovisning.....	27
Verksamhetsberättelse kommunfullmäktige	28
Verksamhetsberättelse kommunstyrelsen	30
Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden	32
Verksamhetsberättelse skolnämnden	34
Verksamhetsberättelse vård- och omsorgsnämnden.....	36
Verksamhetsberättelse byggnadsnämnden	38
Verksamhetsberättelse miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	40
Verksamhetsberättelse socialnämnden	42
Verksamhetsberättelse produktionsstyrelse	44
Verksamhetsberättelse Armada-koncernen.....	46
Verksamhetsberättelse Roslagsvatten-koncernen	48
Resultaträkning.....	50
Balansräkning	51
Finansieringsanalys	52
Noter.....	53
Redovisningsprinciper.....	58

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

De senaste fem åren har varit en ekonomiskt stark period för Österåkers kommun och 2016 är inget undantag. Kommunens attraktivitet är hög och den positiva tillväxten fortsätter. Antalet invånare ökade med 1 163 personer under 2016 och det totala invånarantalet i kommunen uppgick per den sista december till 43 243 personer. Det är en ökning med 2,8 %.

Kommunen har ett mål att det ska byggas ca 250-300 bostäder per år. Det preliminära utfallet för 2016 är 250 färdigställda bostäder.

Arbetet med nya översiktsplanen har fortgått. Det är en övergripande inriktning som beskriver hur kommunen ska utvecklas fram till 2040, med en utblick ända fram till 2060.

Kommunmedborgare och företagare har varit delaktiga i processen.

Fokus på kvalitet i kärnverksamheterna och väl avvägda satsningar inom dessa har lett till att vi har en hög kundnöjdhet i omsorgen och resultaten i skolan stadigt förbättras.

Under 2016 startade bygget av den nya friidrottsarenan som beräknas stå helt klar årsskiftet 2017/18. Detta kommer att följas av en rad idrottsinvesteringar där bland annat en ny multihall och flera nya konstgräsplaner kommer att minska trycket på befintliga anläggningar.

2016 års resultat landar på 66,9 miljoner. Soliditeten är 61,2% exklusive pensionsskulden (21,3% inklusive). Kommunen har till och med utgången av 2016 reserverat ca 572 miljoner till pensionsskulden, vilket motsvarar 79 % av totala skulden.

Kommunen arbetar efter fem övergripande finansiella mål vilka fullmäktige fastslagit. Dessa mål är ett ramverk som vi sedan förra mandatperioden satt upp. Kommunen arbetar även med en långsiktig ekonomisk planering med en prognosutblick över de kommande tio åren.

Tack vare en fortsatt god ekonomisk hushållning och en god soliditet har kommunen haft möjlighet att fondera en del av överskottet i en resultatutjämningsreserv. Vid utgången av 2016 var detta belopp ca 179 miljoner för Österåkers del.

Kommunalskatten har för 2016 varit 18:17. Inför budget 2017 sänktes kommunalskatten med 42 öre till 17:75, vilket placerar Österåker på fjärde plats i länet. Det är viktigt för individens frihet, för kommunens fortsatta attraktivitet och för en stärkt konkurrenskraft gentemot andra kommuner.

Enligt en medarbetarundersökning som gjordes 2016 är trivseln bland kommunens anställda mycket hög, vilket är mycket glädjande. Jag vill framföra ett stort tack till alla kompetenta medarbetare i vår kommun, som gör ett fantastiskt arbete ute i verksamheterna! 2016 års resultat, ekonomiskt såväl som kvalitetsmässigt är alla medarbetares stora förtjänst!

Michaela Fletcher (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Förvaltningsberättelse

OMVÄRLDSFAKTORER

Den svenska ekonomin avslutade förra året starkt. För året 2016 beräknas BNP ha ökat med 3,5 %. Skottår och ett relativt stort antal arbetsdagar gör att nivån blir extra hög. För 2017 beräknas tillväxten i svensk ekonomi fortsatt bli hög. BNP beräknas växa med knappt 3 %. Den fortsatt höga produktionstillväxten baseras på bättre fart på exporten och hushållens konsumtionsutgifter. Den fortsatt positiva utvecklingen i svensk ekonomi innebär att sysselsättningen och skatteunderlaget fortsätter växa i snabbt takt under innevarande år. Arbetslösheten beräknas då ha nått ner till 6,5 % och inflationstalen, enligt KPI, ligga nära 1,6 %.

Utvecklingen av skatteunderlaget för 2016 bedöms bli ungefär på samma nivå som kommunen räknade med i budgetförutsättningarna inför 2016. Prognosen för kommunens skatteintäkter visar en mindre avvikelse om knappt 0,8 mnkr jämfört med vad man har budgeterat. Kommunal utjämning för 2016 visar en positiv avvikelse om ca 15 mnkr jämfört med vad som budgeterats. Detta förklaras av att utveckling av skattekraften under 2016 beräknats svagare enligt SCB:s bedömning jämfört med i budgetförutsättningarna för 2016.

Befolkning

I Stockholms län ökade befolkningen med 1,7 % och i riket med 1,5 %. Österåkers kommun är en kommun i tillväxt. Befolkningen uppgick till 43 293 personer per 2016-12-31, en ökning med 1 163 personer eller 2,8 % jämfört med föregående årsskifte. Det är i första hand antal invånare 20-64 år som ökat i kommunen.

Andelen äldre över 65 år har ökat i Österåker under de senaste åren, 234 personer under 2016 varav 86 personer över 80 år. Drygt 18 % av befolkningen är nu över 65 år.

Ungefär 87 % av befolkningsökningen beror på flyttningsnettot.

Arbetslöshet

Arbetslösheten för befolkningen i Österåker uppgick i december till 1,7 %, vilket är 0,3 lägre än december 2015. Öppet arbetslösa personer mellan 18-24 år är 1,2 %, vilket är 0,3 procentenheter lägre än 2015. Österåker är dock bland de kommuner i riket som har lägst arbetslöshet.

Arbete och sysselsättning

I åldersgruppen 16 år och äldre var 21 328 personer förvärvsarbetande, varav drygt 63 % arbetar utanför kommunen, framför allt i Stockholm och Täby. Inom Österåkers kommun var 10 696 personer sysselsatta, varav 2 872 personer bor utanför kommunen, främst i Stockholm och Täby.

SKATTEKRAFTEN

Kommunens skattekraft är för taxeringsår 2016 114 % av riksgenomsnittet, vilken innebär en minskning med 1,9 procentenheter. Detta medför att kommunen får bidrag från inkomstutjämningen, då kommunerna garanteras ett skatteunderlag per invånare på 115 % av riksgenomsnittet.

KOMMUNENS UTVECKLING

Österåker är en tillväxtkommun och dess invånare har ökat med ca 700 personer i snitt under de senaste 5 åren. Detta innebär att även efterfrågan på de kommunalt finansierade tjänsterna ökar. Detta gäller både myndighetsutövning och verksamheter som har flera olika utövare. Även kommunens investeringsverksamhet präglas av den stora tillväxten.

Åkersbergas omvandling till modern stad med småstadskaraktär har påbörjats med stadsmässig utveckling i tätortens centrala delar. Inflyttning har påbörjats i Kanalstadens första etapp på den östra sidan av Åkers kanal medan Bergavägen omvandlats till stadsgata kantad av flerbostadshus med verksamheter i bottenvåningarna. Nya småhusområden har tillkommit i bl.a. Björkhaga, Kvisslingby och Fredsborg medan en blandning av flerbostadshus och centralt belägna småhus byggs i Runö gårds södra. Kommunalt VA, utökade byggrätter och nya avstyckningar förbättrar möjligheterna till permanentboende i Svinninge, där planläggning och utbyggnad sker parallellt. Längs väg 276 har nya halvcentrala handelsetableringar tillkommit vid Pilstugetorget och Runö gårds norra.

Myndighetutövning och investeringsverksamheten är utmaningar som kommunen måste lösa på egen hand. Men inom verksamheter där det finns flera olika utövare, vilket omsättningsmässigt är den större delen, tenderar utbudet att öka när efterfrågan går upp. Andelen verksamhet som utförs i kommunal regi respektive privat regi varierar mellan verksamhetsgrenarna. Inom vård- och omsorg tar privat regi marknadsandelar ifrån kommunal regi. Inom förskolan har andelen kommunal regi legat stabilt under de senaste åren, grundskolan tappar några marknadsandelar medan det kommunala gymnasiet stabilt återtagit marknadsandelar under de senaste fem åren.

Då verksamhet i privat regi ersätts med peng efter prestation läggs ansvaret för att driva verksamheten på ett ekonomiskt försvarbart sett över på den enskilda utövaren. I de fall enskilda utövare kan bedriva samma verksamhet på ett mer effektivt sätt kan kommunen välja att lägga ner verksamheten i kommunal regi, förutsatt att det finns aktörer som kan utföra tjänsterna gentemot kund. Under 2016 har beslut fattats att avveckla verksamheten med hemtjänst i egen regi gällande fastlandet dag och kväll och istället hänvisa brukarna till

de alternativa utförare som verkar på marknaden. Även den kommunala korttidsenheten avvecklades under året och brukarna hänvisades till en privat aktör.

STORA PROJEKT PÅ GÅNG I KOMMUNEN

Under 2016 har en mängd större projekt hanterats i olika stadier som kommer få stor effekt på samhällsutvecklingen framöver. I vissa fall har förstudier beslutats genomföras, i andra har formell beställning på byggnation lagts och för ytterligare några börjar resultat att synas.

Arbetet med framtagande av förslag till en ny översiktplan har pågått under året, vilken kommer få stor effekt på samhällsutvecklingen under lång tid framöver. Tidshorizonten för översiktplanen är fram till år 2040, med utblick mot 2060. Nästa steg i processen är samråd.

Beslut har fattats kring strategiska markköp, för att underlätta kommande exploateringar av attraktiva områden. Kommunen har förvärvat 40 hektar i Brännbacken som kommer bli iordningställt för försäljning ca 2021 samt förvärvat en fastighet i centrala Åkersberga som kommer att ingå i pågående program för Åkersberga Stad – centrumområdet.

Byggnation av friidrottsarenan har påbörjats under 2016 i anslutning till Åkersberga sporthall. Arenan, som kommer hålla SM-standard, beräknas vara klar under hösten 2017. Läktare, omklädningsrum och kafeteria beräknas vara klart strax därefter, under vintern 17/18.

Vid Näsängen, mellan Svinningevägen och Näsivägen, planeras uppföras en multihall. Under 2016 har planlösning och utformning av hallen arbetats fram. Detaljplanen, som krävs för uppförandet, beräknas vara klar under 2018.

Under 2016 har alternativa placeringar och övriga förutsättningar utretts gällande uppförande av ett bolltält. Gällande ny idrottshall i anslutning till Skärgårdsstadsskolan har projektering och upphandling genomförts under 2016 och byggstart beräknas till februari 2017. Enligt plan förväntas färdigställande ske i december 2017.

Österskärsskolan kommer genomgå en om- och tillbyggnad, där upphandlingen för byggnationen är genomförd under 2016. Planerad byggstart för etapp 1 är februari 2017. Projektet kommer att genomföras i totalt 4 etapper. Även Skärgårdsstadsskolan kommer genomgå om- och tillbyggnad. Där har projektering skett under 2016, av bland annat tillagningskök, matsal samt klassrum.

Projektering har påbörjats under 2016 för byggnation av en ny F-6 skola på Fredsborgsområdet.

Under 2016 har också arbete med detaljplan och framtagande av programhandlingar skett gällande nytt särskilt boende för äldre på Ljusterö. Boendet planeras ha 10 st platser för äldre. Byggstart kan ske tidigast under hösten 2017, förutsatt att nödvändiga beslut hinner fattas.

Arbetet med framtagande av ny detaljplan för att möjliggöra en scen på Ekbacken har påbörjats under året. Detaljplanen beräknas vara klar under 2018.

FRAMÅTBlick

Österåkers kommun förväntas fortsätta växa i snabb takt, både befolkningsmässigt och samhällsmässigt. Detta ställer höga krav på den kommunala organisationen. För att på ett bra sätt, ur medborgarens perspektiv, kunna möta de ökade kraven behöver kommunen vara förberedd. Detta sker på olika sätt. Ett arbete pågår med att uppdatera översiktsplanen. Den ska sedan ligga till grund för kommande beslut kring markanvändning och upprättande av framtida detaljplaner. Den långsiktiga ekonomiska planeringen (LEP) ger prognoser om antal barn, elever, brukare, äldre mm som kommer behöva nyttja de kommunala tjänsterna framöver, så att utbudet kan möta efterfrågan. Att en allt större andel invånare kommer vara äldre ställer ökade krav på effektivitet i de kommunalt finansierade verksamheterna. Österåkers kommun har en god beredskap i och med att dessa utmaningar är uppmärksammade i ett tidigt skede och att strukturer finns på plats för att möta dem.

STYRNING OCH UPPFÖLJNING

Under 2015 antog kommunfullmäktige ett program för uppföljning av mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Syftet är bland annat att förbättra styrningen av verksamhet utförd av privata utförare samt att öka transparensen i verksamheter finansierade med kommunala medel.

Planeringsunderlaget långsiktig ekonomisk planering (LEP) har beslutats under året. Planen ska tas fram en gång per mandatperiod och sträcker sig tio år fram i tiden. Den utgör sedan underlag för kommande årliga budget- och plandokument som omfattar tre år.

Under 2016 har förslag till reviderade ägardirektiv gentemot Armadakoncernen arbetats fram, med syfte att öka tydligheten.

Den under 2015 reviderade styrmodellen för beställar/utförarorganisationen har under året implementerats och konstaterats vara välfungerande genom att på ett positivt sätt bidra till att förtydliga ansvarsfördelningen.

Arbetet har intensifierats med framtagandet av ny modell för mål- och resultatstyrning, i och med bildandet av den nya budget- och kvalitetsenheten. Modellen ska presenteras under våren 2017, arbetas in i budget 2018 och under 2018 appliceras på kommunens verksamheter.

VISION OCH MÅL

Visionen för Österåkers kommun säger att kommunen ska vara länets mest attraktiva skärgårdskommun, den skärgårdskommun flest väljer att flytta till, bo och verka i, starta företag i samt besöka; en skärgårdskommun i världsklass. Österåker ska präglas av framtidstro, mångfald och öppenhet.

Under 2016 gavs uppdraget att arbeta fram en ny vision för kommunen.

De inriktningsmål som kommunfullmäktige fattat beslut om och som ska leda till att visionen förverkligas är följande för 2016;

- Invanarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service
- Ekonomi i balans
- Österaker ska vara bästa skolkommun i länet
- Österaker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade
- Österaker ska ha en trygg miljö
- Österaker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka

För att kunna mäta i vilken grad de olika nämnderna lever upp till fullmäktiges inriktningsmål har ett antal indikatorer fastställts. Dessa är för 2016;

- Nöjdhetsindex (NKI) medborgarundersökning och Stockholms Business Alliance (SBA) undersökning
- Fortsatt god ekonomisk hushållning och fastställd åtgärdsplan vid eventuell negativ avvikelse
- Andel elever med behörighet till gymnasium, lärarnas behörighet, minst godkänd i alla ämnen samt föräldrarnas nöjdhet inom förskoleverksamhet
- NKI hemtjänst och äldreboende samt brukarenkäter inom funktionshinder
- Trygghetsfrågor i medborgarundersökning och trygghetsindex för unga

Inför 2016 fick nämnderna i uppdrag att redovisa sina respektive resultatmål och indikatorer som relaterar till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Nämnderna har i övervägande del redovisat resultatmål i relation till inriktningsmålen. I nämndernas verksamhetsberättelser för 2016 finns en redogörelse för de nämndspecifika målen och vilka aktiviteter man vidtagit för att nå måloppfyllelse. Ett antal indikatorer har stämts av gentemot olika statistiska verktyg. Nämndernas målarbete har blivit tydligare under 2016 än tidigare år. Medvetenheten har förbättrats. Dock finns utvecklingsområden avseende samband mellan resultatmål, indikatorer och mätmetoder. Detta innebär att det är svårt att få en samlad bild av i vilken utsträckning som nämnderna nått sina mål och bidragit till måloppfyllelsen av fullmäktiges mål för 2016.

Arbetet med kommunens mål- och resultatstyrning samordnas av den nya budget- och kvalitetsenheten. En modell för kommunens mål- och resultatstyrning ska tas fram och redovisas till kommunfullmäktige under mars 2017. Arbetet med att ta fram modellen påbörjades under 2016 tillsammans med en arbetsgrupp bestående av representanter från varje förvaltning.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv innebär att kommunens medborgare får ut så mycket som möjligt för sina skattemedel och utifrån ett finansiellt perspektiv innebär det att morgondagens kommuninvanare kan försäkras samma serviceniva som dagens invanare utan att skattenivan höjs. För att kunna styra kommunens verksamhet ur ett finansiellt perspektiv krävs att finansiella mål sätts som i sin tur ska stödja kommunens verksamhetsplan. De finansiella målen som beslutats i budget 2016 är;

- Nettokostnadsandelen ska högst motsvara 99 % av skatt och bidrag som utgiftstak
- Kommunens utdebitering ska hållas så låg som möjligt under mandatperioden
- Kostnadsutvecklingen per invånare ska inte överstiga 3,5 % i snitt under mandatperioden
- Investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat
- Årets resultat som överstiger 2 % av eget kapital ska reserveras för kommande pensionskostnader, i balansräkningen under posten eget kapital

Nettokostnadsandelen är 96,7 % för 2016. Inför 2016 sänktes skattesatsen 50 öre, vilket tillsammans med en skatteväxling med landstinget om 2 öre gav en nettoeffekt på 48 öre. Kostnadsutvecklingen per invånare är 2,2 % under 2016. Den del av årets nettoinvesteringsvolym om 77,2 mnkr som översteg årets avskrivningar om 39,3 mnkr finansierades av årets resultat. Avsättning för kommande pensionskostnader kommer föreslås vid fastställande av bokslut 2016. Samtliga av kommunens finansiella mål gällande 2016 är därmed uppfyllda.

INVESTERINGSVERKSAMHETEN

Under 2016 har kommunen investerat brutto 109,4 mnkr. Dessutom har 32,2 mnkr erhållits i olika investeringsbidrag, vilket ger nettoinvesteringar om 77,2 mnkr. Detta ska jämföras med nettoinvesteringsramen om 102,2 mnkr.

Förutom vissa investeringar i inventarier om 4,2 mnkr inom produktionsstyrelsen och om 1,0 mnkr inom kommunstyrelsens kontor, så avser resterande investeringar samhällsbyggnadsförvaltningen.

Störst investeringar har gjorts inom kategorin attraktiv offentlig plats och skärgård med netto 21,2 mnkr. Inom denna kategori är projekt Åkers kanal störst. Åkers kanal stadspark som innebär ett tillgängliggörande för allmänheten kring kanalen har under 2016 haft investeringsutgifter om 6,1 mnkr. Därutöver har 1,7 mnkr investerats i fiskvandringstrappa och ytterligare 2,5 mnkr i vattenreglering och slussportar.

Näst största kategori är stadsutveckling/trafikplan med netto 12,9 mnkr. Inom denna kategori har projektet cirkulationsplats Sockenvägen/Centralvägen förbrukat mest investeringsmedel, med netto 8,4 mnkr. Reinvestering i gator och vägar har förbrukat 11,5 mnkr och beläggningsåtgärder 6,5 mnkr. Investering i omvandlingsområden har skett med 6,7 mnkr netto och i gång- och cykelvägar med 5,9 mnkr. Slutligen har investeringar i kultur och fritid skett med totalt 3,1 mnkr, där det största enskilda projektet är ridstigar, och i uppbyggnad av kommunens digitala kartor med 1,1 mnkr.

BUDGETAVRÄKNING

Nämndernas samlade resultat med nettokostnader om 1.938,4 mnkr innebär ett överskott mot nämndernas budgetramar med 19,6 mnkr. Samtliga nämnder utom produktionsstyrelsen (-9,7 mnkr) och kommunfullmäktige (-0,4 mnkr) visade överskott mot budget. Störst överskott återfinns inom kommunstyrelsen, med +10,6 mnkr. Även skolnämnden (+7,3

mnr) och byggnadsnämnden (+5,4 mnr) visade större överskott. Redogörelse för respektive nämnds budgetavvikelse och dess primära orsaker återfinns i verksamhetsberättelserna på sid 28 och framåt.

Verksamhetskostnader bokförda på central nivå visade underskott mot budget om -26,5 mnr. Främsta orsaken är lämnat bidrag till Storstockholms Lokaltrafik (SL) för medfinansiering av järnvägsbro vid Rallarvägen. Denna kostnad om -60,0 mnr fanns inte budgeterad. Inte heller de realisationsvinster som uppstått vid försäljning av mark under året om +19,2 mnr fanns budgeterade.

Kommunens finansiella poster inklusive skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämningsystem översteg budget med 38,6 mnr, där inkomstutjämningsbidraget överstiger budget med 15,9 mnr och generella bidrag från staten överstiger budget med 17,2 mnr. Statsbidrag från Boverket för stimulans för ökat byggande står för merparten av detta.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat uppgår till 66,9 mnr, det vill säga 31,3 mnr bättre än budgeterat. Enligt kommunfullmäktiges beslut ska den del av årets resultat som överstiger 2 % av eget kapital fördelas så att 80 % reserveras för pensionsskulden och 20 % reserveras för resultatutjämningsreserv (RUR). Årets reservation omfattar således totalt 45,9 mnr varav 36,7 mnr för pensionsskulden. Detta kan längre fram utnyttjas för att möta framtida kostnadsökningar till följd av pensionsförpliktelser. 9,2 mnr föreslås sättas av för ökning av resultatutjämningsreserven.

Balanskravsutredning

Årets resultat enligt Resultaträkningen	66 921
- reducering av samtliga realisationsvinster	-19 198
+ justering för reavinster enl undantagsmöjlighet	-
+ justering för reaförluster enl undantagsmöjlighet	-
+ orealiserade förluster i värdepapper	-
- justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper	-1 407
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	46 316
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-9 181
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv (RUR)	-
Årets balanskravsresultat	37 135
Balanskravsunderskott från tidigare år	-
Balanskravsresultat att återställa	-

Efter de justeringar som behövs göras för att erhålla årets balanskravsresultat är kommunens resultat positivt. Kommunen har dessutom inte några negativa resultat sedan tidigare år som behöver återställas. Därmed uppfyller kommunen balanskravet även för 2016.

Finansiell analys

Syftet med den finansiella analysen är att lyfta fram och identifiera kommunens ekonomiska förutsättningar. Nedanstående beskrivning, enligt RK-modellen, identifierar finansiella problem för att klargöra den ekonomiska hushållningen. Fokus läggs på trender och ett helhetsperspektiv.

RESULTAT OCH KAPACITET

Bild 1 till 7 kartlägger:

- Balansen mellan intäkter och kostnader
- Kapaciteten att möta finansiella svårigheter på lång sikt.

Bild 1 Nämndernas budgetavvikelser

(mnr)	2012	2013	2014	2015	2016
Produktionsstyrelsen	-1,5	-2,7	-1,1	-5,0	-9,7
Kommunfullmäktige	-0,3	0,1	-0,5	-0,1	-0,4
Kommunstyrelse	-1,7	0,1	1,8	2,5	10,6
Kultur- och fritidsnämnd	-	-	-	-0,8	0,2
Kultur- och utbildningsnämnd	-1,1	-1,7	0,2	-	-
Skolnämnd	-	-	-	-2,2	7,3
Vård- och omsorgsnämnd	-2,5	-2,9	-3,4	-9,7	2,0
Byggnadsnämnden	-1,0	-5,5	0,1	3,4	5,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,1	0,5
Socialnämnd	2,2	0,2	4,1	3,2	3,9
	-5,7	-12,4	1,3	-8,5	19,6

En grundläggande förutsättning för att uppnå god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder bedriver verksamheten inom ramarna för den tilldelade budgeten.

Årets resultat innebär ett bättre utfall gentemot budget jämfört med tidigare år. Nämndernas gemensamma resultat överstiger budget med 19,6 mnr och fler nämnder uppvisar överskott mot budget jämfört med tidigare år. Vid underskott ges nämnderna i uppdrag att utarbeta åtgärdsplaner i samband med månadsuppföljningarna.

Bild 2 Olika kostnaders andel av skatteintäkter och generella statsbidrag (nettokostnadsandel)

%	2012	2013	2014	2015	2016
Verksamhetens nettokostnadsandel	90,0	92,1	94,0	94,8	95,8
Avskrivning (andel)	2,4	1,8	1,9	1,9	1,9
Finansnetto (andel)	-0,4	0,1	-0,9	-0,6	-0,9
	91,9	94,0	95,1	96,1	96,7

Av bild 2 framgår att verksamheten exkl. avskrivningar och finansnetto tog i anspråk 95,8 % av skatteintäkter och generella statsbidrag under 2016. Avskrivningarnas andel var 1,9 % och finansnettots -0,9 %. Den totala nettokostnadsandelen om 96,7 % innebär att resultatet är positivt och uppgår till 3,3 % av skatteintäkterna. Ett av kommunens finansiella mål är att nettokostnadsandelen ska vara maximalt 99 %, vilket alltså uppfylls även för 2016.

Bild 3 Investeringsvolym och självfinansieringsgrad

Investeringsvolym	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoinvesteringar (mnkr)	70,9	76,7	81,4	95,0	77,2
i % av nettokostnad	4,5%	4,6%	4,6%	5,1%	3,9%
Avskrivning/nettoinvest	59%	42%	43%	40%	50%

Trots att trenden i investeringsvolymen är ökande har samtliga av årets investeringar finansierats av egna medel. Ett av kommunens finansiella mål säger att den del av årets investeringar som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat. För 2016 är nettoinvesteringsvolymen 77,2 mnkr och årets avskrivningar 39,3 mnkr. Den andel av investeringarna som överstiger avskrivningarna täcks av resultatet som visar 66,9 mnkr, vilket innebär att målet är uppfyllt.

Bild 4 Årets resultat

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Årets resultat	142,7	110,0	92,6	76,8	66,9
Resultat före extr poster	142,7	110,0	92,6	76,8	66,9
Resultat exkl realisationsvinster	142,4	110,0	92,6	76,8	47,7

Årets resultat uppgår till 66,9 mnkr att jämföra med budgeterat överskott om 35,6 mnkr. Avvikelsen utgörs av verksamhetskostnader för nämnderna om +19,3 mnkr, budgetposter för oförutsedda händelser m.m. +18,7 mnkr, kostnader för pensionsskuld och semesterlöneskuld -9,6 mnkr, övriga centrala verksamhetskostnader inkl. avskrivningar +5,2 mnkr, realisationsvinster avseende markförsäljningar +19,2 mnkr och bidrag till medfinansiering av järnvägsbro vid Rallarvägen -60,0 mnkr.

De finansiella posterna avviker från budget med +31,5 mnkr för skatteintäkter och statsbidrag, med +9,8 mnkr för de finansiella intäkterna och med -2,7 mnkr för de finansiella kostnaderna. Kommunens resultat är positivt, vilket är i enlighet med balanskravet.

Bild 5 Soliditet

% / mnkr	2012	2013	2014	2015	2016
Soliditet	64,7%	67,1%	67,6%	64,7%	61,2%
- inkl pensioner inom linjen	2,2%	6,8%	14,4%	18,5%	21,3%
Tillgångsförändring	204	112	123	176	202
Forändring av EK	142,7	104,0	90,3	71,8	66,9

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella utrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med det egna kapitalet. Soliditeten exklusive pensionsataganden inom linjen uppgår för 2016 till 61,2 %. Den faktiska soliditeten, inklusive pensionsataganden, uppgår till 21,3 %. I och med 2012 års resultat blev kommunens egna kapital, inklusive pensionsataganden, positivt. Detta innebär att kommunen har möjlighet att göra maximal avsättning till Resultatutjämningsreserv, RUR, under eget kapital.

Bild 6 Skuldsättningsgrad

%	2012	2013	2014	2015	2016
Total skuldsättn grad	35%	33%	32%	35%	39%
varav avsättn grad	8%	9%	9%	9%	9%
varav kortfr skuldsättn	26%	23%	21%	23%	25%
varav långfr skuldsättn	1%	1%	2%	4%	5%

Skuldsättningsgraden visar hur stor del av tillgångarna som har finansierats med främmande kapital. Kommunens banklån amorterades i sin helhet 2010. Långfristiga skulder består till fullo av periodiserade investeringsbidrag.

Bild 7 Kommunens intäkter

(mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Verksamhetsintäkter	274	291	304	335	441
Skatteintäkter	1623	1667	1713	1806	1855
Skatteuttag (%)	18,90	18,65	18,65	18,65	18,17

En viktig del vid bedömning av kommunens finansiella kapacitet är vilken potentiell möjlighet kommunen har att påverka sina intäkter. Denna kapacitet ökar ju lägre skattesatsen är. Inför 2016 sänktes skattesatsen 50 öre, vilket tillsammans med en skatteväxling med landstinget om 2 öre gav en nettoeffekt på 48 öre.

RISK OCH KONTROLL

Bild 8 - 12 kartlägger:

- Risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet
- Kontrollen över den ekonomiska utvecklingen.

Bild 8 Likviditet ur ett riskperspektiv

	2012	2013	2014	2015	2016
Balanslikviditet (%)	214%	246%	259%	241%	215%
Rörelsekapital (mnkr)	356	436	491	517	529

Ett positivt rörelsekapital anger att omsättningstillgångarna överstiger kortfristiga skulder, 2016 med 529 mnkr.

När det gäller risk ur ett kortsiktigt perspektiv är dessutom betalberedskapen i form av likviditet en viktig komponent. Kommunens likviditet är mycket god. Under 2014 placerades 300 mnkr av överlikviditeten i kortfristiga värdepapper. Sedan tidigare har dessutom 130 mnkr placerats med avsikt att finansiera kommande pensionskostnader.

Bild 9 Ränterisker

% av totalt lånebelopp	2012	2013	2014	2015	2016
Lån med rörlig ränta	-	-	-	-	-
Lån med bunden ränta	-	-	-	-	-

Då kommunen under 2010 amorterat samtliga banklån exponeras inte kommunen för någon ränterisk gällande lån. Under 2014 har placering av överlikviditet gjorts för att minska ränterisken för tillgodohavanden. Detta innebär att den placerade portföljen har bättre möjligheter till avkastning än löpande kontoplacering men i kombination med en mindre ränterisk.

Bild 10 Borgensåtagande

(mkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Borgensåtagande	2326	2734	2634	2812	2946
varav inom koncernen	2321	2730	2630	2809	2944

Av kommunens totala borgensåtaganden avser 0,06 % externa åtaganden och 99,94 % de kommunala bolagen, med fördelningen 85,4 % för Armadakoncernen och 14,6 % för Roslagsvattenkoncernen. Kommunen har inte varit tvungen att infria något borgensåtagande sedan 1999.

Bild 11 Pensionskund

Pensionskund (mkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Inom BR	133	154	166	179	201
Inom linjen	757	799	770	750	729
Totalt	890	953	936	929	930
varav återlämnat till verksamheten	769	823	800	789	786

Enligt Lag om kommunal redovisning ska nyintjänade pensionsförmåner redovisas som en avsättning i balansräkningen. Pensionsförmåner intjänade före år 1998 ska redovisas under ansvarsförbindelser utanför balansräkningen. Denna del av pensionskundan är viktig att betrakta ur ett riskperspektiv eftersom skulden löpande skall finansieras över resultaträkningen under de kommande femtio åren.

Kommunens totala pensionskund uppgår till 930 mkr varav 729 mkr ligger inom linjen som ansvarsförbindelse. Det innebär således att 78 % av pensionskundan inte finns upptagen som en kund i kommunens balansräkning. Dock är 144,4 mkr placerade i värdepapper för att finansiera kostnadstopparna under de år som belastas med högst kostnader. Resterande del av skulden är återlämnad till verksamheten.

Bild 12 Finansiell målsättning, budgetföljsamhet och prognossäkerhet

avvikelse, nämnderna (mkr)	juni	nov	bokslut
Produktionsstyrelse	-5,0	-7,7	-9,7
Kommunfullmäktige	0,0	-0,2	-0,4
Kommunstyrelse	5,0	6,0	10,6
Kultur- och fritidsnämnd	0,0	0,2	0,2
Skolnämnd	4,0	6,6	7,3
Vård- och omsorgsnämnd	0,0	0,0	2,0
Byggnadsnämnd	1,5	4,9	5,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	0,2	0,1	0,5
Socialnämnd	2,3	3,0	3,9
Total nämnderna	8,0	12,9	19,6

Vid månadsuppföljningen per juni prognostiserade nämnderna ett överskott jämfört med budget för helåret om +8,0 mkr. Vid prognosen i samband med novembers månadsuppföljning hade överskottet ökat till +12,9 mkr. Helårsresultatet slutade på +19,6 mkr jämfört med budget.

KÄNSLIGHET

Bild 13 Känslighetsanalys

Händelse (mnkr)	Årseffekt
Skatteunderlagsförändring med 1%	19
Förändrad kommunalskatt med 1 kr	102
Löne- och prisförändring med 1%	19
Inflation med 1%	6

Olika yttre faktorer påverkar kommunens ekonomi olika mycket. Tabellen ovan visar ett urval av händelser och vilken helårseffekt de skulle få på resultatet. För en god ekonomisk beredskap behöver kommunen ha kännedom kring vilken kostnadseffekt olika händelser kan få, för att därigenom skapa förutsättningar att kunna hantera riskerna.

SAMMANFATTANDE KOMMENTAR

I enlighet med RK-modellen har en period av fem år analyserats. Kommunen har under den perioden fortsatt stärka sin ekonomiska ställning. De samlade resultaten är 489 mnkr under de fem år analysen omfattar. Senast kommunen gjorde ett negativt resultat var år 2008. De goda resultaten har stärkt kommunen finansiellt och skapat bra förutsättningar inför eventuella finansiella utmaningar i framtiden. Dessutom har skattesatsen sänkts flertalet gånger under de senaste mandatperioderna, bl a under de observerade fem åren med 73 öre.

Överskotten har också möjliggjort att avsättning till både pensionsplacering samt placering av överlikviditet har kunnat ske i två separata värdepappersportföljer. Dessutom har medel reserverats under eget kapital för dels kommande pensionskostnader dels till resultatutjämningsreserv (RUR).

Av årets resultat kan ytterligare medel reserveras för kommande pensionskostnader samt resultatutjämningsreserv. Detta möjliggör framtida disponering av reserverna utan att behöva återställa ett eventuellt negativt resultat, vilket i sin tur ökar kommunens framtida ekonomiska handlingsutrymme.

Koncernöversikt

I kommunkoncernen, den sammanställda redovisningen, ingår förutom Österåkers kommun även Armada Fastighets AB samt Roslagsvatten AB. Kommunkoncernen har en balansomslutning om totalt 5,3 mdkr. I fastighetsbolaget ligger fastigheter till ett värde av 2,7 mdkr.

Armada Fastighets AB är helägt och ombesörjer bostads- och lokalförsörjningen i kommunen. Bland Armadas dotterbolag finns Österåkers Stadsnät AB som ansvarar för att bygga ut IT-infrastrukturen i kommunen.

Roslagsvatten AB hanterar den övergripande vatten- och avloppsverksamheten i Österåker, Vaxholm, Vallentuna, Knivsta och Ekerö. Kommunen äger 43,9 %.

Syftet med den sammanställda redovisningen för hela kommunkoncernen är att ge en samlad bild av det totala ekonomiska åtagandet oavsett val av verksamhetsform. Ytterligare upplysningar om ekonomi och verksamhet återfinns i Armadas och Roslagsvattens bifogade verksamhetsberättelser samt i bolagens egna årsredovisningar.

Under hösten förvärvade kommunen samtliga aktier i Långängens Förvaltnings AB. Företaget har till syfte att äga och förvalta en av centrumfastigheterna. På grund av det ringa värdet av företagets balansomslutning har det inte konsoliderats i den sammanställda redovisningen, utan innehavet syns bara som en tillgång i form av aktievärdet.

Utöver de ovan nämnda företagen har kommunen dessutom ett mindre ägande i följande företag:

- Världus AB (3,5 %)
- Stockholmsregionen Försäkrings AB (3,7 %)
- Visit Roslagen AB (10,0 %)

Kommunen är också medlemmar i följande förbund:

- Norrvatten
- Storstockholms Brandförsvär
- Samordningsförbundet Södra Roslagen

Viss kommunal verksamhet bedrivs inom ramen för kommunala uppdragsföretag. Det innebär att verksamhet köps av externa entreprenörer efter upphandling eller tillståndsgivning. Köp av externa skolplatser räknas inte in här eftersom dessa agerar efter tillstånd från Skolverket. Kundvals nämnderna ansvarar för att följa upp verksamheten oavsett driftsform, vilket innebär att lämnade redovisningar om måluppfyllelse m.m. även inkluderar uppdragsföretagen.

ÅRETS KONCERNRESULTAT

Årets resultat för kommunkoncernen uppgår till 73,8 mnkr efter eliminering av koncerninterna poster, vilket är en försämring jämfört med föregående år med 24,5 mnkr. Koncernens finansnetto uppgick till -22,8 mnkr, det vill säga en förbättring med 3,3 mnkr jämfört med 2015. Koncernens soliditet uppgick på bokslutsdagen till 23,3 %.

Armada Fastighets AB (koncernen)

RESULTATRÄKNING (tkr)	BOKSLUT 2016	BUDGET 2016	BOKSLUT 2015
Verksamhetens intäkter	310 398	306 849	306 293
Verksamhetens kostnader	-186 623	-161 764	-170 792
Avskrivningar enl plan	-74 504	-81 228	-77 003
Verksamhetens nettoresultat	49 271	63 857	58 498
Finansnetto	-40 137	-45 952	-35 560
Skatt på periodens resultat	-5 684	0	-5 871
Extraordinära poster	130	0	4 032
ÅRETS RESULTAT	3 580	17 905	21 099

Armadas driftkostnader har ökat jämfört med tidigare år, vilket får till effekt att resultatet understiger både årets budget och tidigare års resultat. Resultatet är dock positivt då både kostnaden för avskrivningar understiger budgeterade kostnader samtidigt som räntor på lån understiger budget på grund av det positiva ränteläget. Årets resultat uppgår till en vinst på 3,6 mnkr.

Roslagsvatten AB (koncernen)

RESULTATRÄKNING (tkr)	BOKSLUT 2016	BUDGET 2016	BOKSLUT 2015
Verksamhetens intäkter	373 867	322 450	321 774
Verksamhetens kostnader	-269 464	-248 127	-268 627
Avskrivningar enl plan	-57 137	-52 911	-46 299
Verksamhetens nettoresultat	47 266	21 412	6 848
Finansnetto	-3 954	-15 858	-4 919
Skatt på periodens resultat	-9 545	0	-566
Extraordinära poster	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	33 767	5 554	1 363

Roslagsvatten AB visar ett resultat om 33,8 mnkr, vilket är 28,2 mnkr bättre än budgeterat resultat. Både koncernens intäkter och räntekostnader visar större överskott.

Miljöredovisning

ÖVERGRIPANDE MILJÖARBETE

I enlighet med uppdrag från KF (§226/2012 samt § 9:31/2014) har lokala miljömål framtagits, vilka antogs av kommunfullmäktige under 2016.

Ett nytt inriktningsmål med miljöfokus har antagits; ”Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka”.

De lokala miljömålen ska ses som ett av flera verktyg för att nå detta övergripande mål. Kommunstyrelsen och kommunens nämnder och bolag uppdras att utifrån miljömålsdokumentet ”Österåkers miljömål för 2016-2019” och egna idéer ta fram och besluta om aktiviteter och åtgärder för att bidra till att miljömålen. Implementering av de lokala miljömålen sker 2017 och metod för bl.a. hållbarhetsredovisning ska utvecklas.

Ett uppdrag har varit att utreda miljöcertifiering av kommunen (KF § 8:3 2015). Uppdraget har utretts av dåvarande miljöstrateg. I och med pågående arbete med målstyrning i kommunen, kommande arbete med implementering av miljömål och utveckling av metod för hållbarhetsredovisning samt att tjänsten Hållbarhetsstrateg nu är vakant föreslås vidare utredning av miljöcertifiering avvakta en tid. Det finns fördelar med att integrera miljöarbetet med andra styrmodeller och målarbetet i stort för att miljöfrågorna inte ska bli ett parallellt arbete. Det är angeläget att styrmodeller, uppföljningsverktyg m.m. blir tydligare och får genomslag i hela organisationen. Genom att föra ihop miljömålen med långsiktiga ekonomiska mål och sociala mål kan kommunen få igång ett tydligt arbete med hållbarhet inom kommunen. Det finns goda möjligheter att titta på de system för hållbarhet som nu växer fram och välja att använda de delar som passar för kommunen just nu.

KOMMUNSTYRELSEN

Tjänsten som Miljöstrateg, som ansvarar för framtagande av de kommunala miljömålen, har sedan senhöst 2016 varit vakant. Rekrytering sker av en Hållbarhetsstrateg, istället för miljöstrateg.

Planeringsenheten och den strategiska planeringsenheten har arbetat med en rad projekt med koppling till kommunens miljömål. Utöver framtagande av nya lokala miljömål har ett förslag till ny översiktsplan, som inkluderar en hållbarhetsbedömning, samt en VA-plan upprättats. Samråd är planerat våren 2017. Uppdrag med koppling till energi- och klimatrådgivningen och klimatklivet har genomförts.

I arbetet med detaljplanen för Näsängen har ett hållbarhetsprogram tagits fram och samråd pågick under 2016. En dagvattenutredning för centrumområdet pågår i samarbete med Roslagsvatten. I samband med planläggningen och markanvisningen för del av Hagby äng och kulle har krav på hållbarhet ingått.

Inom grönkilssamverkan kan nämnas att samverkansgrupperna Ångarn- och Bogesundskilen slogs ihop med samverkansgruppen för Rösjökilan. En folder har tagits fram som beskriver kilarna och lyfter fram besöksmål. Den årliga studieresan hölls delvis i Österåker. Inom Åkerströmmens vattenvårdssamverkan fortlöpte det årliga provtagningsprogrammet där syftet är att få en lång tidsserie av provresultat som grund för att prioritera åtgärder samt utvärdera genomförda åtgärder riktade att minska närsaltsbelastningen i avrinningsområdet.

Miljönyckeltal har tagits fram inom Stockholm Nordost och en jämförelse görs av några miljönyckeltal i syfte att underlätta för det fortsatta miljöarbetet och driva det framåt i respektive kommun.

Energi- och klimatrådgivning har 2016 bedrivits av en konsult. Exempel på aktiviteter som har genomförts är deltagande vid mässor, kontakter med företag/fastighetsägare samt information om energi- och klimatrådgivning till nya fastighetsägare av småhus.

Kommunen har erhållit medel från Klimatklivet, som har gått till laddstolpar för elbilar i kommunen.

Miljö- och klimatrådet har 2016 haft fyra möten vilka behandlat bl.a. ny översiktsplan, transportstrategi, avfallfrågor och yttrat sig över medborgarförslag om stadsnära odling. Miljöstrategen ansvarade under 2016 för dagordningen och att genomföra samråd och remisshantering.

Arbetet med en transportstrategi har fortgått och förväntas kunna lyftas för politisk behandling under 2017.

Kommunkansliet har fortsatt arbetet med utveckla digital ärendehantering. I slutet av året fattade kommunfullmäktige beslut om kommunövergripande digital hantering av sammanträdeshandlingar för samtliga nämnder samt fullmäktige.

I tidningen Miljöaktuellt ranking av kommunernas miljöarbete placerade sig Österåker på plats 227, en försämring jämfört med förregående år då siffran var 188.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Kultur- och fritidsnämndens resultatmål kopplat till kommunens övergripande miljömål innebär att tillsammans med föreningsliv och studieförbund ta fram en för Österåker anpassad lärgruppsplan för föreningarnas miljöarbete under 2017.

Kultur och fritidsnämndens följer årligen upp hur arbetet fortskrider i samband med verksamhetsberättelsen i december.

SKOLNÄMNDEN

Skolnämndens resultatmål kopplat till kommunens övergripande miljömål, innebär att material och utrustning i förskolorna i kommunen ska vara giftfria och miljömässigt hållbara. Senast 2018 ska huvudmännen ha inventerat material och utrustning i sina förskolor och utarbetat en handlingsplan för hur miljöfarliga ämnen ska fasas ut. Alla förskolor kommer att

få tillgång till ett webb-verktyg innehållande handledning för utfasning av ej miljömässigt hållbara ämnen. Produktionsstyrelsen har utsett en person som leder miljöarbetet på samtliga kommunala förskolor. Skolförvaltningen kommer att erbjuda webb-verktyget till de fristående verksamheterna.

I budget 2016 fick Skolnämnden i uppdrag att fördela medel till projekt ”Jord till Bord” i förskola och skola. Syftet med projekten ska vara att öka barn och elevers kunskaper om sambandet mellan mat och miljö och bidra till minskat matsvinn i skolorna. En skola och en förskola har tilldelats projektmedel 2016.

VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN

Kopplat till miljömålet Begränsad miljöpåverkan har verksamheten formulerat tre mål. Målet att bidra till hållbar utveckling bedöms ej vara uppfyllt. Hållbarhetskrav ska ställas i upphandlingar. Verksamheten har delvis uppfyllt sitt mål om att minska antalet arbetsresor. Utrustning har gjorts tillgänglig för att skapa förutsättningar för resfria möten genom videokonferenser. En del tekniska problem återstår. Kurser och konferenser har i viss utsträckning skett via videolänk.

Målet om att arbeta för att alla ska få tillgång till utemiljöer bedöms vara uppfyllt. Det har varit ett fokusområde 2015 och t.ex. har stimulansmedel fördelats till de särskilda boendena för att arbeta med det.

BYGGNADSNÄMNDEN

Av byggnadsnämndens beslut om budget 2016-02-23 framgick att nämnden hade för avsikt att senare under året komplettera budgeten med nämndens miljömål – detta efter det att miljömål beslutats av kommunstyrelsen. Det centrala arbetet med miljömål kom dock att försenas, med följd att byggnadsnämndens komplettering under 2016 kom att utebli.

Noteras kan att kommunfullmäktige i januari 2017 har beslutat om inriktningsmål med miljöfokus samt att nämnden i budget 2017 har ett antal mål som kan betraktas som miljömål – exempelvis informationsinsatser gällande miljömarta val vid byggnation samt en strävan att styra merparten av tillkommande bebyggelse till kollektivtrafiknära lägen, vilket inte funnits med som målformuleringar tidigare.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Nämndens miljömål om att informera om den lokala luftkvaliteten och hälsoeffekter på hemsida, vid tillsyn och vid granskning har uppnåtts. Informationen på webben har förstärkts och fördjupats.

Målet att misstänkta eller kända förorenade områden som bedöms utgöra mycket stor (riskklass 1) eller stor risk (riskklass 2) för påverkan på miljö och människors hälsa ska

utredas, undersökas och vid behov åtgärdas har uppnåtts. Tretton områden som bedömts som riskklass 2 har hanterats under året.

Målet att tillsyn ska bedrivas på byggarbetsplatser är uppnått. Tillsynen utfördes under hösten 2016.

Målet att informera om risk för förekomst av radon, uran, bly och arsenik, behov av provtagning och ge råd om åtgärder avseende enskilda vattentäkter är uppnått. Informationsbrev har skickats till drygt 900 fastigheter på Ljusterö. Riktad information har skickats till ett antal fastigheter som inte har fått informationsbrevet. Informationen på webben har förstärkts.

Målet att antalet inventerade eller uppföljda fastigheter med enskilt avlopp ska uppgå till minst 200 per år är inte uppnått. 167 avloppsanläggningar inventerats under året. Tillsyn/inventering av avlopp kan inte genomföras vid snötäckt mark vilket innebär att den tidiga vintern 2016 har lett till färre inventerade avlopp. Under hösten har många avloppsansökningar inkommit. Enheten prioriterar handläggning av avloppsansökningar framför tillsyn.

SOCIALNÄMNDEN

Rent allmänt kan konstateras att Socialnämndens verksamhet har en liten miljöpåverkan. Det som är påverkningsbart i någon större omfattning är transporter och pappersförbrukning.

Socialnämnden har för avsikt att ta fram en IT-policy och genom IT-lösningar ge möjlighet att genomföra resfria möten mellan medarbetare, klienter och/eller förtroendevalda. Socialnämnden ska dessutom ta fram interna reserekommendationer för medarbetare och förtroendevalda.

Socialnämnden ska se över möjligheter för e-signering av beslut samt vissa protokoll vilket både minskar användning av papper och/eller transporter. Idag sker alla utskick av sammanträdeshandlingar i pappersform och genom att arbeta i digitala plattformar minskar man pappersanvändningen samt transporter.

Socialnämndens medarbetare ska i möjligaste mån erbjudas att delta i webbaserade utbildningar i samband med kompetensutveckling.

PRODUKTIONSSTYRELSEN

Produktionsstyrelsen har inte formulerat några specifika miljömål för 2016. Samtliga verksamheter arbetar dock med en hög miljömedvetenhet i det vardagliga arbetet.

Källsortering är det vanligaste inslaget i miljöarbetet. Anpassningen av de nya soprummen vid förskolor och skolor har ökat tryggheten för barnen när det gäller tillfart för tunga fordon. Dessvärre har ombyggnationerna vid flera enheter lett till ökade arbetsmiljörisker för personalen som ska frakta avfall från verksamheten till soprummen.

Plan för sopsortering i våra sporthallar finns.

Inom produktionsstyrelsens verksamheter uppgår andelen inköpta ekologiska livsmedel till 21%.

ARMADAKONCERNEN

Målsättningen är att minska förbrukningen av fastighetsel, värme och vatten med 3 % per år fram till 2020. Armada Bostäder minskade förbrukningen av värme med 3,3 % medan förbrukningen av vatten ökade med 4,6 % under 2016. När det gäller el ger arbetet med utbyte av belysningen till LED resultat på förbrukningen. Trenden är tydlig att vattenförbrukningen ökar och hyresgästerna har stor påverkan på detta. Värmepumpar har installerats inom ett antal fastigheter för att återvinna värme i frånluften.

För Armadas kommunfastigheter bedöms vattenförbrukningen variera kraftigt över åren och ingen tydlig trend syns. Värmeförbrukningen visar på en nedåtgående trend även om inte målet om 3 % per år nås under 2016. Generellt gäller att fastigheter byggda på 70-talet som finns med i beståndet har högst värmeförbrukning. Gällande elförsörjning är trenden av nycketal nedåtgående och målet om 3 % nås. Arbetet med utbyte av belysning till LED ger resultat.

ROSLAGSVATTENKONCERNEN

Roslagsvatten införde under 2016 ett miljöledningssystem som uppfyller kraven i standarden SS-EN ISO 14001, vilket innebär att bolaget nu är certifierat enligt både kvalitet- och miljöstandarderna.

Trots en snabb utbyggnadstakt i kommunen så minskade belastningen på reningsverken under 2016 jämfört med 2015. Orsaken till detta är mindre nederbörd under året och visar hur viktigt det är att Roslagsvatten kontinuerligt arbetar med att minska mängden tillskottsvatten för att öka livslängden på såväl ledningsnät som reningsverk och pumpstationer.

Utredning gällande reningsverk i Östanå/Roslagskulla har landat i att utbyggnad av ett nytt reningsverk i Östanå krävs för att kunna tillgodose framtida reningsbehov. Roslagskulla reningsverk kommer då att byggas om till pumpstation som ska pumpa spillvattnet till det nya verket.

Vid Margretelunds reningsverk har styrningen förbättrats ytterligare under året vilket medför stabilare drift. Systemhandling för överförande av spillvatten från Österåker och Vaxholm till Käppala är framtagen. Tidplan för anslutning till Käppala är framflyttad till 2023. Under 2017 förväntas ytterligare beslut tas som ett led i den framtida anslutningen. På grund av den framskjutna tidplanen kommer ytterligare åtgärder behöva genomföras vid Margretelunds reningsverk för att säkra driften fram till anslutningen.

Personalredovisning

PERSONALFAKTA

Personalstatistiken avser månadsavlönade under 2016 om inget annat anges.

Anställda och årsarbetare

	2016	2015
Antal årsarbetare tillsvidare	1525	1516
Antal årsarbetare tidsbegränsade	164	171
Summa årsarbetare	1689	1687

Antal anställda månadsavlönade 2158 2170

varav 457 anställda månadsavlönade män år 2016

Antal anställda per anställningsform

Medarbetarna i Österåkers kommun är anställda med olika anställningsformer. 2016 var 208 personer anställda på allmän visstidsanställning, 76 personer på vikariat, 171 personer var anställda på annan tidsbegränsad anställning och 1847 personer var tillsvidareanställda.

Kön och åldersfördelning

Av de tillsvidareanställda är andelen kvinnor 81 % (2015: 80 %). Medelåldern för månadsavlönade är 46 år för kvinnor och 43 år för män.

Tidsanvändning

Av den möjliga arbetstiden enligt avtal har mertid utgjort 0,6 % (2015: 0,7 %) och övertid har utgjort 0,3 % (2015: 0,4 %).

Personalomsättning

Personalomsättning, d.v.s. externa avgångar på egen begäran, uppgick 2016 till 16,1 % att jämföra med 2015 då personalomsättningen uppgick till 12,2 %.

Produktionsförvaltningen, vård- och omsorg, står för den största ökningen från 11,5 % 2015 till 25,5 % 2016. Detta kan bland annat förklaras av nedläggningen av korttidsenheten i egen regi.

Socialförvaltningen, som stod för den största ökningen 2015, har år 2016 ökat med ca 4 procentenheter till 29,9 % från 25,2 % året innan.

Pensionsavgångarna har ökat marginellt, från 53 personer 2015 till 54 personer 2016.

PERSONALKOSTNADER

Personalkostnader i förhållande till kommunens totala verksamhetskostnader är för 2016 40,4 %, d.v.s. en nedgång från 42,3 % 2015.

HÄLSOBOKSLUT

Sjukfrånvaro – hälsotal

Redovisning av sjuktalen följer SKL's definierade nyckeltal för sjukfrånvaro. Total sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid var under 2016 6,9 % (2015: 7,0 %), vilket innebär en viss sänkning sedan året innan.

Långtidssjukskrivnas, d.v.s. 60 dagar eller mer, andel av total sjukfrånvaro uppgick till 48 % 2016, vilket är i nivå med året innan.

Sjukfrånvaro i procent uppdelat på kön och åldersgrupper

Kön	% Sjuk
Män	4,7%
Kvinnor	7,6%
Total	6,9%

Ålder	% Sjuk
0-29 år	4,9%
30-49 år	7,3%
50-99 år	7,2%
Total	6,9%

Frisknärvaro

31,9 % av alla månadsavlönade har inte haft någon sjukdag under 2016.

Friskvårdsbidrag

Under året har 60,9 % utnyttjat rätten till friskvårdsbidrag (2015: 56,5 %). Bidraget används mest till individuell träning och gruppträning.

Personalstöd

Under året har 4 % av kommunens anställda sökt så kallat personalstöd via extern leverantör. Under 2015 var sökfrekvensen 3 %.

SEMESTERVÄXLING

Under året har 496 anställda (2015: 488) omvandlat semesterdagtillägget mot ledig tid, av de ca 2000 månadsavlönade som är berättigade.

ARBETSSKADOR

Under året har 127 anmälningar inkommit. Fördelningen är olycksfall 118 st, färdolycksfall 5 st samt arbetssjukdomar 4 st. De flesta anmälningar kommer från produktionsförvaltningen.

Driftsredovisning, central nivå

Driftsredovisning per slag, inkl interna poster (tkr)	Budget 2016	Utfall 2016	Budget- avvikelse	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	98 691	105 497	6 806	97 235
Övriga intäkter	1 294 510	1 343 550	49 039	1 229 444
Summa intäkter	1 393 201	1 449 046	55 845	1 326 679
- Varav interna intäkter		1 045 655		1 022 002
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-919 250	-931 076	-11 826	-897 648
Lokalkostnader	-199 420	-198 485	935	-192 358
Kapitalkostnader	-55 458	-55 871	-412	-54 537
Köp av verksamhet	-1 779 404	-1 781 686	-2 283	-1 679 967
Övriga kostnader	-397 589	-420 587	-22 999	-384 884
Summa kostnader	-3 351 121	-3 387 705	-36 584	-3 209 394
- Varav interna kostnader		-1 151 096		-1 124 706
Verksamhetens nettokostnader	-1 957 920	-1 938 659	19 261	-1 882 715
Ökning semesterlöneskuld	-1 000	-3 057	-2 057	-4 457
Intern kapitalkostnad	55 570	55 871	301	54 537
Statsbidrag maxtaxa	17 000	17 155	155	18 198
Ned- och avskrivning	-43 000	-38 304	4 696	-37 615
Pensioner, regleringspost	-43 000	-50 502	-7 502	-45 062
Återbetalning AFA-premie	0	0	0	11 582
Särskilda insatser	-2 350	0	2 350	-15 000
Lokaler	-4 000	23	4 023	-299
Oförutsedd verksamhet	-12 300	0	12 300	-1 300
Reavinster avseende markförsäljning	0	19 198	19 198	0
Järnvägsbro Rallarv, medfinansiering	0	-60 000	-60 000	0
Nettokostnad inkl centrala poster	-1 991 000	-1 998 275	-7 275	-1 902 131
Skatteintäkter	1 856 100	1 855 318	-782	1 806 255
Utjämningsystem och statsbidrag	73 260	106 770	33 510	80 124
Fastighetsavgift	85 140	83 872	-1 268	80 729
Finansiella intäkter	13 500	23 349	9 849	17 773
Finansiella kostnader	-400	-1 951	-1 551	-3 992
Fin. kostn. pensionsskuld	-1 000	-2 161	-1 161	-1 963
Årets resultat	35 600	66 921	31 321	76 795

Driftsredovisning, nämndnivå

Driftsredovisning per nämnd (tkr)	Budget 2016	Utfall 2016	Budget-avvikelse	Utfall 2015
Produktionsstyrelsen	0	-9 735	-9 735	-4 967
Intäkter	1 041 471	1 048 200	6 729	1 024 490
Kostnader	-1 041 471	-1 057 935	-16 464	-1 029 457
Kommunfullmäktige mm	-11 020	-11 450	-430	-10 622
Intäkter	30	3 253	3 223	723
Kostnader	-11 050	-14 703	-3 653	-11 345
Kommunstyrelsen	-172 050	-161 493	10 557	-168 456
Intäkter	79 900	96 935	17 035	83 728
Kostnader	-251 950	-258 427	-6 477	-252 184
Kultur- och fritidsnämnden	-81 450	-81 293	157	-74 410
Intäkter	6 600	7 663	1 063	6 984
Kostnader	-88 050	-88 956	-906	-81 394
Skolnämnden	-995 100	-987 822	7 278	-950 723
Intäkter	75 000	91 681	16 681	74 918
Kostnader	-1 070 100	-1 079 503	-9 403	-1 025 641
Vård- och omsorgsnämnden	-564 350	-562 345	2 005	-549 270
Intäkter	69 000	69 485	485	70 233
Kostnader	-633 350	-631 830	1 520	-619 503
Byggnadsnämnden	-33 450	-28 093	5 357	-29 445
Intäkter	11 100	14 573	3 473	13 115
Kostnader	-44 550	-42 666	1 884	-42 560
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-7 200	-6 750	450	-6 753
Intäkter	5 200	5 225	25	5 004
Kostnader	-12 400	-11 976	424	-11 757
Socialnämnden	-93 300	-89 369	3 931	-88 082
Intäkter	104 900	112 366	7 466	47 484
Kostnader	-198 200	-201 735	-3 535	-135 566
Verksamhetens intäkter	1 393 201	1 449 379	56 178	1 326 679
Verksamhetens kostnader	-3 351 121	-3 387 730	-36 609	-3 209 407
Verksamhetens nettokostnad	-1 957 920	-1 938 351	19 569	-1 882 727

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning per nämnd (tkr)	Budget 2016	Utfall 2016	Budget-avvikelse	Utfall 2015
Produktionsstyrelsen	-4 000	-4 237	-237	-3 570
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-4 000	-4 237	-237	-3 570
Kommunstyrelsen	-96 000	-71 382	24 618	-89 675
Inkomster	15 000	31 964	16 964	35 233
Utgifter	-111 000	-103 347	7 653	-124 908
Byggnadsnämnden	-2 200	-1 558	642	-1 766
Inkomster	300	208	-92	282
Utgifter	-2 500	-1 767	733	-2 048
Verksamhetens inkomster	15 300	32 173	16 873	35 515
Verksamhetens utgifter	-117 500	-109 350	8 150	-130 526
Verksamhetens nettoutgifter	-102 200	-77 178	25 022	-95 011

Exploateringsredovisning

Exploateringsredovisning per område	Balanserat netto	Utfall 2016	Resultatförs 2016
Åkersberga tätort	-23 481	-8 783	1 331
Svinninge	-1 759	-984	-1 439
Ljusterö	-81	45	-62
Rosenkälla	-220	-37	0
Övrigt	-2 529	-100	-397
Planintäkter			3 439
Summa	-28 070	-9 859	2 872

Verksamhetsberättelse kommunfullmäktige

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Fullmäktige har av Armada Fastighets AB beställt uppförande av en multihall vid Näsvägen
- Strategi samt handlingsplan för motverkande av våldsbejakande extremism har antagits
- Underlag för långsiktig ekonomisk planering åren 2016-2026 har godkänts
- VA-policy för Österåkers kommun har godkänts
- Lokala miljömål för Österåkers kommun har antagits
- Fullmäktige har godkänt bolagsordningar och ägardirektiv för Ögab Fastighet 6 AB, Långängens Förvaltnings AB och Brännbacken Återvinning AB
- Bostadsförsörjningsplan 2016-2025 har antagits
- Ny struktur för Österåkers kommuns författningssamling (ÖFS) har antagits
- 5 detaljplaner har antagit

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Kommunfullmäktige redovisar en nettokostnad för 2016 som uppgår till 11,4 mnkr, vilket innebär en avvikelse om -0,4 mnkr jämfört med budget. Såväl intäkter som kostnader överstiger budget. Intäktsavvikelsen utgörs i huvudsak av driftsbidrag från Migrationsverket avseende ensamkommande flyktingbarns gode män. Det är således en kostnadsersättning och motsvarande arvodeskostnader för gode män för ensamkommande barn återfinns inom verksamheten. Överförmyndarverksamheten redovisar ett underskott om 805 tkr. Av dessa utgör 375 tkr av högre debitering från vårt gemensamma kansli i Täby då ny debiteringsmodell införts 2016.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell natur eller annars av större vikt för kommunen t.ex. mål och riktlinjer för verksamheten, budget och plan, kommunalskatt och andra viktiga ekonomiska frågor, organisation och verksamhetsformer, val av ledamöter och ersättare samt revisorer, ekonomiska förmåner till förtroendevalda, folkomröstningar, årsredovisning samt ansvarsfrihet. Under 2016 har Kommunfullmäktige beslutat om ett sjunde inriktningsmål, ”Stark och balanserad tillväxt, tillväxten ska vara ekologisk, socialt och ekonomiskt hållbar”.

Valnämnden har inte haft någon verksamhet under 2016.

Partistödet har utbetalats enligt plan.

Revisorerna ska enligt kommunallagen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsred. Revisorerna prövar om:

- verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande
- den kontroll som utövas inom nämnderna är tillräcklig

Revisorerna utför inom ramen för sin årliga revisionsplan redovisnings- och förvaltningsrevisionella projekt. Dessa har till främsta syfte att initiera förbättringar och omprövningar av verksamheter, system och rutiner. Revisorerna har även som mål att arbeta förebyggande och rådgivande. I kommunallagen stadgas att revisorerna årligen granskar all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden och, genom de utsedda lekmannarevisorerna, verksamheter som bedrivs av kommunala bolag.

Överförmyndaren har tillsyn över att ställföreträdarna (gode män/förvaltare) använder huvudmannens medel till dennes nytta och att tillgångarna placeras tryggt. Överförmyndarverksamheten ska ge god service till ställföreträdare och andra som är beroende av service från överförmyndarverksamheten.

Kostnader inom överförmyndarverksamheten består i huvudsak av tre delar; kostnader till Täby kommun för gemensamt kansli, arvode för ansvariga samt ersättning till uppdragstagare.

FRAMTIDEN

En statlig utredning, Demokratiutredningen, har föreslagit att medborgarförslag ska ersättas med ett nytt verktyg för dialog mellan väljare och förtroendevalda, nämligen folkmotion. En folkmotion ska ha stöd av minst 1 % av de folkbokförda i kommunen för att kunna väckas i fullmäktige.

Kommunens nämnder (undantaget Valnämnden) samt kommunfullmäktige ska under 2017 övergå till en digital distribution av sammanträdeshandlingar. En revidering av kommunfullmäktiges arbetsordning är under förestående.

Verksamhetsberättelse kommunstyrelsen

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Överenskommelsen om hur polis och kommun ska samverka har undertecknats
- Trygghetsåtgärder har utförts och otrygga platser kan nu rapporteras i app för felanmälan
- Turist- och kommuninformation startades upp vid Ljusterö torg
- Marknadsföring av Österåker som attraktiv kommun för etablering och investering har genomförts på fastighetsmässan MIPIM, under Almedalsveckan samt Business Arena i Stockholm
- En näringslivsstrategi och handlingsplan har utvecklats
- Under 2016 blev Österåker nodkommun i nordöstra Stockholm för integrationsprojektet VIDA
- Sverigeförhandlingen pågår och samtal har förts med berörda parter och ytterligare underlag har inlämnats från kommunen
- Kommunen har bidragit med underlag samt yttrat sig över samrådsförslaget för RUFSS 2050, en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen
- Förvärv av Långängens Förvaltnings AB och beslut om förvärv av Österåker Återvinningscentral AB samt ÖGAB Fastighet 6 AB
- En markanvisningstävling har genomförts för 200 hyresrätter i projekt Hagby äng och kullar

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Kommunstyrelsens nettokostnad för 2016 uppgår till 161,5 mnkr, vilket motsvarar ett överskott mot budget om +10,6 mnkr. Av överskottet återfinns 2,0 mnkr inom kommunstyrelsens kontor och resterande överskott återfinns inom samhällsbyggnadsförvaltningen.

IT-enheten, budget- och kvalitetsenheten samt ekonomienheten redovisar överskott orsakat av bl a vakanser och effektiviseringar. Kostnader för turistbyråverksamhet redovisar underskott mot budget liksom upphandlingsenheten och näringslivs- och utvecklingsenheten. Näringslivs- och utvecklingsenheten har även haft högre kostnader i samband med framtagandet av näringslivsstrategin samt i marknadsföring av kommunen som attraktiv ur etableringssynpunkt.

Inom samhällsbyggnadsförvaltningen hänförs stor del av överskottet från planintäkter, utredningsuppdrag samt mark- och exploateringsprojekt. Knutet till mark- och exploateringsprojekt har det under året skett markförsäljningar som resulterat i realisationsvinster om ca 19,2 mnkr vilka särredovisas centralt enligt gällande rutiner. Klottersanering, nattvandring och social rondering redovisar underskott. Kart- och mäthenheten redovisar ett överskott som härleds till lägre personalkostnader jämfört med budget samt att de upplever ett högre tryck på kart- och mätbeställningar.

Investeringsprojekt inom kommunstyrelsen redovisar ett nettoutfall om -71,4 mnkr för 2016. Detta motsvarar en positiv avvikelse mot budget om 24,6 mnkr.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Arbete med bostadsförsörjningsfrågor har bedrivits genom besvarande av Boverkets Bostadsmarknadsenkät, framtagande av bostadsbyggnadsprognos, en bostadsförsörjningsplan med riktlinjer och mål samt arbetet med den nya översiktsplanen.

Kommunen deltar i ett flertal samverkansgrupper såsom Stockholm Nordost, Samordningsförbundet Södra Roslagen, VIDA (Välj Integration Delaktighet och Aktivitet) och Vattenvårdssamverkan Åkerströmmen m.fl.

Kommunstyrelsen har beslutat om en övergripande inriktning för arbetet med översiktsplanen. Inom ramen för arbetet med en ny översiktsplan har ett flertal utredningar genomförts. Bl.a. har klimat- och sårbarhetsanalys, en nulägesanalys av kommunen och socioekonomisk analys samt en strukturanalys genomförts. Samråd kring översiktsplanen är planerat våren 2017.

Utveckling av en förvaltningsövergripande modell för mål- och resultatstyrning har påbörjats. Ett förankringsarbete har inletts för att dra upp riktlinjer och syftet är att i dialog skapa en modell för Österåkers mål- och resultatstyrning samt skapa ett gemensam begreppsapparat och samsyn.

Planenheten driver arbetet med framtagandet av detaljplaner och program samt deltar i översiktliga dokument som översiktsplan, fördjupade översiktsplaner och utredningsuppdrag. Detaljplanearbeten pågår i stora delar av kommunen, bland annat i centrala Åkersberga, Näsängen, Hagby äng och kulle, Ljusterö m.m.

En trafiknätsanalys av väg 276 har genomförts i de centrala delarna av Åkersberga. Arbetet med regionalt cykelstråk från Åkersberga till Täby samt arbetet med fler gång- och cykelvägar på Ljusterö har fortsatt. Båt- och ö-samverkan påbörjades och en projektplan finns framtagen. En riskgrupp har bildats för planering av trygghetsåtgärder såsom social rondering. Klottersaneringen har varit omfattande under året.

FRAMTIDEN

Upphandlingsenheten utökar bemanningen med ytterligare en tjänst. Inrättande av servicecenter beräknas ske under hösten. Samarbetet mellan kommunen, det lokala näringslivet, Arbetsförmedlingen och nyanlända kommer att ha en mycket hög prioritet för framgångsrik integration. Trygghetsarbetet kommer att fortsatt vara en prioriterad fråga.

Internkontrollprocessen kommer att implementeras fullt ut, i och med att första uppföljningen genomförs enligt den nya modellen. Arbetet fortsätter med flera stora fastighetsfrågor såsom multihall, Fredsbergsskolan m fl. Gällande digitala karttjänster sker fortsatt arbete för att distribuera tjänster även till de nya teknikerna i surfplattor och smarta telefoner. Genomförandestrategi till översiktsplanen och VA-planen kommer att upprättas. Prioriterade projekt kommer att vara översiktsplan, VA-plan, Sverigeförhandling, tematiskt tillägg för Kust och skärgård, åtgärdsprogram för grön- och blåstruktur, implementering av miljömål samt klimatanpassningsplan.

Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Valborgs-, midsommar- och nationaldagsfirandena i samarbete med Österåkers hembygdsförening (ÖHF) på Ekbacken var välbesökta
- Sensommarteater med fri entré, Kullehusteatern, Dockteater tittut och Parkteatern på Ekbacken genomfördes i samarbete med Kulturföreningen och ÖHF
- Seniorernas dag på Ljusterö och på Ekbacken har genomförts
- Filmfestivalen för mänskliga rättigheter lockade nästan hälften av kommunens elever till biovisningar på Berga teater och Facklan
- Bibliotekets nya webbportal Arena sattes i drift i december
- Sommarlovsbidrag erhöles från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (Mucf) för gratisaktiviteter under sommarlovet
- Luppenkäten (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken) gjordes under hösten och elevrådsutbildningar genomfördes
- Gratis sportlovsaktiviteter anordnades i samarbete med föreningslivet
- Sammanlagt har närmare 6 000 kulturbesök gjorts av barn och unga inom förskola och skola under 2016.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Nämndens nettokostnad för 2016 är 81,3 mnkr, vilket är +0,2 mnkr jämfört med budget. Överskottet beror främst på att något färre elever utnyttjat musikskolan än vad som budgeterats.

Övriga verksamhetsområden har utfall i enlighet med budget.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Domarudden har fått en ny aktör under året.

Förvaltningen har deltagit i förstudie av multihall och rackethall.

Under perioden har ett implementeringsarbete bedrivits avseende barn- och ungdomspolicy.

Åkersberga filmfestivals tävling startade 15 mars och prisutdelningen ägde rum under filmgalan i augusti. Tillsammans med filmpedagoger skapade elever i Österåker ett trettioal filmer.

Totalt har 38 aktiviteter för skola och förskola med olika kulturinnehåll, teater och arkitektur anordnats.

Skapande söndagar och familjelördagar på Metodverkstan samt flera andra kulturaktiviteter för barn i samarbete med föreningar har genomförts.

Under hösten anordnades flera offentliga föreställningar på Berga teater och i Säbykyrkan.

Filmen "När järnvägen kom" färdigställdes under året och visades på bio Facklan under januari 2017.

Bengt Amundins konstverk "Gångna Tider" placerades i oktober vid cirkulationsplatsen Åkerstorp och skulpturen "Eldfågeln" av Berndt Helleberg flyttades till nya brandstationen.

Konstbroschyren "Upptäck konsten – ett urval av offentlig konst i Österåker" har tryckts upp och delas ut till allmänheten.

Den arkeologiska undersökningen i Tråsättra har fått ett stort genomslag och delar av utgrävningsområdena ska sparas. En föreläsning om undersökningen arrangerades för ett fullsatt Berga teater i samarbete med ÖHF.

FRAMTIDEN

Förvaltningen är involverad i utredningen för att anlägga bolltält och konstgräsplaner i kommunen. Arbetet fortgår med utredning av bidragssystemet inom nämndens ansvarsområde.

Arbetet fortsätter med att digitalisera föreningsregisteret samt möjligheterna att söka aktivitetsstöd digitalt.

En extra satsning i budget 2017 innebär att nämnden har möjlighet att höja den antikvariska kompetensen och kan ha fokus på kulturmiljöansvaret.

Verksamhetsberättelse skolnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Lokalpeng infördes för förskolor och skolor
- Svenska för invandrare (sfi) konkurrensutsattes från 1 juli 2016
- En övergripande plan har upprättats för utbyggnad av nya förskolor och skolor 2017-2040
- Ett förslag till modell för uppföljning av resultat och kvalitet i förskolor och skolor togs fram
- Pedagogcentrum permanentades
- Det kommunala aktivitetsansvaret förstärktes

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Nämndens nettokostnad uppgick till 987,8 mnkr, vilket är 7,3 mnkr lägre nettokostnader än budget. En förklaring till överskottet är att intäkter för nyanlända med permanent uppehållstillstånd (PUT) fördelats från socialnämnden till skolnämnden. Intäkten fanns inte med i budget.

De flesta verksamheter ersätts via peng per barn eller elev. 2016 fanns ca 2 300 barn i förskolan och 180 barn i familjedaghem (pedagogisk omsorg). Totalt gick ca 5 450 barn i grundskola, 3 100 barn i fritidshem samt 1 600 i gymnasiet.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Skolnämndens resurser som ligger utanför peng syftar till att stödja verksamhetsutveckling inom prioriterade områden, t ex likvärdighet och kompetens. I resurserna ingår t ex pedagogcentrum, läs - och skrivsatsning i de yngre årskurserna, skärgårdsstöd, socioekonomisk viktning, tilläggsbelopp och särskilda politiska satsningar.

Pedagogcentrum har genomfört specialpedagogisk handledning inom bl a neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och språkutveckling.

Metodverkstan har haft hög beläggning och har haft totalt 106 handledningstillfällen med pedagoger och barn från elva olika förskolor och arton familjedaghem.

Skoldatorteket har erbjudit handledning och har också deltagit i studiedagar inom IKT i vissa skolor.

Under hösten gjordes en särskild politisk satsning inom naturvetenskap och teknik i syfte att stärka lärarkåren och stödja implementeringen av nya bestämmelser i skollagen.

Resultatet av årets kundundersökning visar att 92 % av föräldrarna i förskolan är nöjda med verksamheten i sitt barns förskola. I familjedaghem var motsvarande siffra 99 %. Andelen förskollärare låg i oktober 2016 på 33 %, vilket är en ökning med 1 procentenhet sedan 2015.

I åk 3 svarar 93 % av föräldrarna att deras barn trivs i skolan och 91 % att barnet är tryggt i skolan. I åk 5 svarar 90 % av eleverna att de känner sig trygga i skolan, medan andelen i åk 8 är 82 %.

Andelen tjänstgörande lärare och förskollärare med behörighet och legitimation i förskoleklass var 64,4 % läsåret 2015/16, vilket var en ökning från 47,8 % läsåret innan.

Läsåret 2015/16 hade 69 % av lärarna i grundskolan legitimation och behörighet i minst ett ämne som de undervisade i, vilket var en ökning från 59 % året innan.

Andelen elever som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen i åk 9 läsåret 2015/16 var 84 %, vilket var samma nivå som året innan. 91,5 % av eleverna var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram läsåret 2015/16, vilket var en förbättring jämfört med föregående år och över snittet i länet som låg på 90,4 %.

I SKLs Öppna jämförelser för grundskolan där landets 290 kommuner rangordnas i förhållande till varandra kom Österåker år 2016 på plats 78 jämfört med plats 130 året innan.

I gymnasieantagningens enkätundersökning bland elever i åk 2 i gymnasieskolan var trygghet, arbete mot mobbing och en positiv stämning på skolan de upplevda styrkorna i gymnasieskolorna i Österåkers kommun.

FRAMTIDEN

I den övergripande planen för utbyggnad av förskolor och skolor framgår att det finns behov av 2 – 3 nya skolor och 12 nya förskolor de närmaste 10 åren.

Även inom gymnasieskolan finns behov av utökning av lokaler för att möta det ökade söktrycket på Österåkers gymnasium.

Insatser för att öka andelen behöriga förskollärare, fritidspedagoger och lärare behöver prioriteras de kommande åren. Även inom fritidshem och förskolan finns behov av personal med formell behörighet.

Verksamhetsberättelse vård- och omsorgsnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Nytt avtal för äldreboende enligt LOV gäller från 2016-09-01 med Smedbygården i regi av Redolaris AB.
- De särskilda boendena har fått förstärkning med 1 mnkr för aktiviteter och stimulans i vardagen för boende. Fokus har varit IT och digitalisering.
- Upphandling av driften av Enebackens särskilda boende har genomförts. Ny utförare från 2017-04-01 är Temabo AB.
- En ny utförare inom hemtjänst har godkänts och två har avslutats på egen begäran
- Träffpunkten Fyren, en mötesplats för äldre och yngre pensionärer, utökades både personal- och lokalmässigt under 2016.
- Ett projekt med styrketräning för äldre, 75 +, har genomförts och förslag på fortsatt genomförande har tagits fram.
- Den nya LSS-gruppboenden Hantverkaren hade inflyttning vid årsskiftet 2015/2016.
- Hemtjänstverksamheten inom egen regin dag- och kvällstid på fastlandet avvecklades i enlighet med LOV-avtalets regelverk. Detta berörde 178 kunder.
- Ansvaret för åtgärdande av trygghetslarm dag- och kvällstid har under året överförs från kommunens egna regi till respektive hemtjänstutförare.
- En översyn av organisationen inom socialförvaltningen har genomförts under året, vilket resulterade i en ny förvaltningsorganisation.
- På begäran av produktionsförvaltningen flyttades korttidsboendet från Alceahuset till Muskötvägen 25 den 1 juli 2016. Förenade Care är utförare i avvaktan på ny upphandling.
- Möjlighet till daglig verksamhet LSS återinfördes för personer över 67 år.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Vård- och omsorgsnämndens resultat för 2016 visar ett budgetöverskott på 2,0 mnkr. Köp av verksamhet visar på ca 2,5 mnkr lägre än budget och den främsta orsaken är lägre kostnader inom äldreomsorg vad gäller särskilt boende och korttidsplatser.

Äldreomsorg motsvarade ca hälften av nämndens totala kostnader. LSS-verksamheter stod för 30 procent av kostnaderna och resterande 20 procent var fördelat på verksamheter inom psykiatri, personlig assistans SFB samt administration.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Vård- och omsorgsnämnden är så kallad kundvals nämnd med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvaliteten i verksamheten och av de utförda insatserna.

Verksamheten är uppdelad i tre huvudområden: ledning och myndighetsutövning, äldreomsorg samt omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

En organisationsöversyn har gjorts och ett förändringsarbete har påbörjats under 2016. Detta har mynnat ut i en organisationslösning där fyra enheter blivit elva. Den nya organisationen träder i kraft den 1 januari 2017. Socialförvaltningen arbetar för två nämnder, socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden, där samarbetet mellan de nya enheterna är centralt.

FRAMTIDEN

En ny lag förväntas träda i kraft 1 januari 2018, Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Kommunerna kommer troligen överta betalningsansvaret för utskrivningsklar patient efter tre dagar jämfört med fem vardagar idag. Detta kommer att öka kraven på den kommunala myndighetsutövningen och utförarverksamheterna.

Antalet personer som har behov av stöd på grund av psykisk funktionsnedsättning ökar. Bland de nyanlända flyktingarna, både barn och vuxna, finns personer som bär på traumatiska upplevelser. Många av dessa kommer troligen att behöva stöd från kommunens socialpsykiatri.

Inom området funktionsnedsättning saknas bostäder. Detta leder till att beslut om insatser om bostad inte kan verkställas och att nämnden tvingas till köp av externa platser. Detta medför en högre kostnad och att den enskilde tvingas flytta utanför kommunen.

Ny teknik som kan användas som stöd till äldre personer och personer med funktionsnedsättning utvecklas ständigt, liksom teknik som kan underlätta arbetet med att ge stöd. Detta är ett angeläget område att vidareutveckla för att möta framtida behov på ett lättillgängligt och effektivt sätt.

Verksamhetsberättelse byggnadsnämnden

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Bygglov har bl.a. lämnats för uppförande av 178 enbostadshus, 10 kedjehus, 11 tvåbostadshus/parhus och 33 fritidshus, totalt 243 bostäder.
- Bygglov har lämnats för uppförande av 6 flerbostadshus, varav ett radhusområde, med totalt 199 lägenheter. Förra årets siffror för perioden var 5 flerbostadshus med sammanlagt 158 lägenheter.
- Nämnden har totalt fattat beslut i 756 lovärenden samt i uppskattningsvis 90 ärenden rörande strandskyddsdispens.
- Startbesked har lämnats i 914 ärenden, varav 209 för bygglovsfria åtgärder, s k Attefallshus.
- Nämnden har meddelat beslut i 336 ärenden rörande bidrag för bostadsanpassning.
- Totalt har 11 trafiksäkerhetsåtgärder kopplade till säker skolväg genomförts.
- Ett pilotprojekt med trafiksäkerhets- och cykelutbildning för årskurs 4 har genomförts under året.
- Totalt har 44 åtgärder kopplat till enkelt avhjälpna hinder gjorts samt 3 större tillgänglighetsåtgärder.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Byggnadsnämnden redovisar ett överskott om 5,4 mnkr. Intäkterna för bygglovsverksamheten är väsentligt högre än budget. Personalkostnaderna ligger över budget och hänförs bl a till bygglovsenheten, som haft behov att möta upp mot det ökade antalet ärenden. Under övriga kostnader finns överskott mot budget till följd av att kostnaderna för bostadsanpassningsbidrag och samhällsbetalda resor blivit lägre än väntat.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Antalet bygglovsansökningar ligger på en fortsatt hög nivå. Lagändringen om nya bygglovsfria åtgärder har inneburit fler uppgifter för kommunerna, dels genom en ökning av antalet ärenden dels genom att nya tolkningar, bedömningar och ställningstaganden måste ske.

Kommunen samarbetar med skolor gällande trafiksäkerhet och för att förbättra säkra skolvägar. Informationskampanjer och undervisningsmaterial skickas ut till samtliga skolor för att underlätta i trafikundervisningen. Under året har förvaltningen haft ett nära samarbete med kommunpolisen och flertalet aktioner har gjorts vid skolor.

Rutinerna för hantering av övergivna fordon samt fordonsvrak reviderades för att korta hanteringstiden.

FRAMTIDEN

Antalet bygglovsansökningar bedöms även fortsättningsvis ligga på en hög nivå, dock med fluktuationer utifrån rådande konjunkturläge och liknande faktorer. Antalet tillsynsärenden ser inte ut att minska, vilka ofta är resurskrävande ärenden utan intäkter. Allt fler stora och komplicerade projekt med många olika aktörer ställer högre krav på vägledning i bygglovprocessen.

Inom samhällsbetalda resor pågår ett ständigt arbete tillsammans med trafikingenjör och trafikplanerare med att bygga bort trafikfarliga passager genom trafiksäkerhetsåtgärder.

Ett nytt mark- och beläggningsavtal är under upphandling, där delar av trafiksäkerhets- och tillgänglighetsarbetena ingår.

En viktig fråga är att genomföra åtgärder för att hastighetsbegränsningarna ska efterlevas. Trafik- och hastighetsmätningar kommer genomföras årligen för en ökad överblick över kommunens vägnät.

Verksamhetsberättelse miljö- och hälsoskydds nämnden

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Informationsprojektet Våga fråga som riktar sig till konsumenterna har genomförts genom deltagande på Bomässan samt information på webben.
- Information till fastighetsägare om naturligt höga halter tungmetaller och radon i brunnar har lett till att allt fler fastighetsägare kontrollerar sitt vatten.
- Förvaltningen har deltagit i ett forskningsprojekt som drivs av Stockholms Universitet i samarbete med Miljösamverkan Stockholms län (MSL). Syftet med projektet är att utveckla förbättrade metoder för att mäta effekten av kommunens tillsyn och kontroll.
- Tillsyn och utredning av föroreningar i mark och vatten vid hamnar har utförts genom provtagning av mark och sediment för kontroll av föroreningar.
- Miljöprovtagning för identifiering och bedömning av föroreningar i ytvatten och sediment har genomförts i ett flertal sjöar, vattendrag och skärgårdsvikar.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Årets utfall visar ett överskott om 0,4 mnkr gentemot budget, beroende på lägre personalkostnader främst för deltidsfrånvaro samt sjukfrånvaro.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Miljöskyddstillsyn har utförts av tandvårdskliniker, golfbanor, hamnar, lantbruk samt PCB i byggnader och dagvatten. Inventering av industriområden och tillsyn av förorenade områden har utförts. Examensarbete gällande sårbarhetskarta i samband med miljöolyckor har genomförts.

Förskolor har inventerats avseende hälso- och/eller miljöfarliga kemikalier. Information har skickats ut om provtagning av naturligt höga halter radon, uran, bly och arsenik i brunnar.

Enheten har deltagit i regionala provtagningsprojekt avseende livsmedelskontroll.

Betydligt fler ansökningar om serveringstillstånd än förväntat har inkommit under året.

Information om den lokala luftkvaliteten och hälsoeffekter har förstärkts och fördjupats på hemsida samt vid tillsyn och granskning.

Misstänkta eller kända förorenade områden som bedöms utgöra mycket stor eller stor risk för påverkan på miljö och människors hälsa utreds och undersöks vid behov.

Tillsyn har utförts med inriktning på information och kontroll av egenkontroll avseende avfallshantering och schakt- och rivningsmassor på byggarbetsplatser.

Information har gått ut till drygt 900 fastigheter om risk för förekomst av radon och tungmetaller, behov av provtagning samt råd om åtgärder avseende enskilda vattentäkter.

Riktad information har skickats till ytterligare ett antal fastigheter. Informationen på webben har förstärkts.

FRAMTIDEN

Tillsynen av förorenad mark övergår från inventeringsfas till utredningsfas. Provtagning av mark och vatten i miljöövervakande syfte och för prioritering av kommande insatser i kommunens vattenförekomster kommer att fortsätta.

Inom livsmedelskontrollen förväntas utökad provtagning för att kontrollera redligheten, allergener och hygien.

Behovet av rådgivning om provtagning och åtgärder förväntas vara stort där risk för förekomst av radon, uran, bly och arsenik i enskilda vattentäkter förekommer.

Kontrollköp av tobak och receptfria läkemedel planeras. Tillsynen av rökfria miljöer kommer att fortsätta med fokus på skolgårdar.

Förändringar i avgiftssystemet för livsmedelskontroll och inom miljöbalkens område förväntas de kommande åren.

Verksamhetsberättelse socialnämnden

VIKTIGA HÄNDELSE UNDER ÅRET

- En organisationsöversyn och ett förändringsarbete har skett i syftet att få en effektivare organisation.
- Under året kom 123 nyanlända till kommunen. Bostadsfrågan har framförallt lösts genom bostadsmoduler på Sägvägen.
- Antalet ensamkommande minderåriga som anvisades till kommunen under året var totalt 8. Socialnämnden har idag 132 placeringar i HVB-hem, familjehem eller stödboende, varav 57 utanför kommunen. Av de 132 är 93 asylsökande.
- Två nya HVB-hem har tillkommit under året; produktionsförvaltning driver Avenir och Vårlyus AB driver Solhuset.
- Kvinnojouren beviljades 2 kr/invånare i stöd i form av föreningsbidrag, vilket är en fördubbling från tidigare år.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Socialnämndens resultat för 2016 visar en positiv budgetavvikelse om 3,9 mnkr. Intäkterna avvek totalt med +7,4 mnkr vilket beror på ökade intäkter för flyktingar jämfört med budget. Personalkostnaderna blev lägre än budget medan övriga kostnader blev högre då ej tillsatta tjänster ersattes med inhyrda konsulter.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Socialnämndens verksamhet var 2016 uppdelad i fyra huvudområden: nämnd och ledningsstab, familjestödsenhet, vuxenstödsenhet och flyktingstödsenhet.

En organisationsöversyn har gjorts och ett förändringsarbete har påbörjats under 2016. Detta har mynnat ut i en organisationslösning där fyra enheter blivit elva. Organisationen träder i kraft den 1 januari 2017. Socialförvaltningen arbetar för två nämnder, socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden, där samarbetet mellan enheterna är centralt.

FRAMTIDEN

Socialtjänsten är till sin karaktär konjunkturberoende. I Österåkers kommun är de socioekonomiska förutsättningarna relativt goda. Arbetslösheten är i jämförelse med riksgenomsnittet bara hälften så hög. Andel som någon gång under året har erhållit ekonomiskt bistånd i kommunen ligger på 1,6 % jämfört med riksgenomsnittet på 4,2 %. Inom ekonomiskt bistånd har det över tiden skett en kraftig minskning. Kostnaden per invånare har minskat med 34 % de senaste två åren när den i riket som helhet i princip legat still. Österåkers kommun betalar per invånare ut 43 % av riksgenomsnittet i ekonomiskt bistånd.

Barn- och ungdomsvården följer ovanstående trend medan missbruksvården marginellt avviker från riket som helhet, som kostnad per invånare räknat.

Socialnämnden står inför en stor utmaning i att omstrukturera boendet och omsorgen för ensamkommande minderåriga asylsökande då statsbidragsreglerna ändras under 2017. Antalet icke belagda platser behöver minska, fler stödboendeplatser behöver tillskapas samt nya avtal träffas om lägre kostnader för andra boendeformer.

En utmaning framöver är personalförsörjningen. Nio av tio kommuner har svårt att rekrytera socialsekreterare.

Verksamhetsberättelse produktionsstyrelse

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Ett HVB-hem för ensamkommande minderåriga asylsökande har startat i produktionsstyrelsens regi.
- Omorganisation till gemensam enhet för Ljusterö vård och omsorg har skett.
- Hög beläggning inom utbildningsområdet under 2016.
- Avveckling av Korttidsenheten är genomförd under året.
- Avveckling av hemtjänst fastland är genomförd under året.
- Omfattande arbete kring statsbidrag kopplat till lågstadiesatsning och lärarlönelyft har genomförts.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Produktionsstyrelsen redovisar ett ackumulerat resultat på -9,7 mnkr vilket också är underskottet mot budget 2016. Kostnadsökningen kommer till största delen, 8,9 mnkr, ifrån de avvecklings- och omstruktureringskostnader som produktionsstyrelsen hanterat under året. Personalkostnaderna landar på 68,4 % av omsättningen, vilket är cirka en procentenhet lägre än föregående år.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

I början av året deltog ett antal förstelärare, lärare, skolledare och verksamhetschefer i utbildningsmässan BETT. Deltagandet för- och efterarbetades och innebar att flera identifierade utvecklingsområden bearbetades. För grundskolorna är mottagande av nyanlända elever ett område för prioritering, liksom strategier för rekrytering av legitimerade och behöriga lärare. Produktionens skolor tar nu emot 81% av kommunens 6-åringar i F-klass, en ökning med 4%.

Rekryteringssvårigheterna inom vissa lärarkategorier är kostnadsdrivande. Detta väntas fortgå de närmsta åren. De kompetensutvecklingsinsatser som genomförs är kopplade till de utvecklingsområden som identifierades i det systematiska kvalitetsarbetet. Den omfattande satsningen på Läsllyftet för samtliga kommunala skolor förväntas ge ökad måluppfyllelse i ett femårsperspektiv.

Andelen utbildade förskollärare i produktionens förskolor har uppgått till ca 36 %. Förskollärartätheten påverkas dels av de ekonomiska förutsättningarna, dels av tillgången på utbildad personal. Andelen förskollärare har stor påverkan på kvaliteten i alla läroplanens delar och vilka resultat verksamheten uppnår.

Komvux Österåker har under de senaste två åren genomgått stora förändringar i samband med övergången till KCNO. Övergången har gett andra förutsättningar vad gäller antagning, introduktionsgrupp och gruppstorlek. Detta samt större efterfrågan på SFI har medfört ett rekryteringsbehov, där behöriga lärare inom svenska som andraspråk är svåra att hitta.

Österåkers gymnasium bedriver Erasmus- och Atlasprojekt, vilka innebär utbyte med andra länder såsom Italien, Spanien, Tjeckien, Uganda och Holland.

Skolan har arbetat med utvecklingsgrupper i språkutveckling, internationalisering, matematik, kommunikation samt IKT och deltar dessutom läsåret 16/17 med all pedagogisk personal i Läslyftet.

Under våren beslutades om en överflyttning av driften av korttidsverksamhet till Förenade Care per den sista juni. Nära nog all personal följde med till Förenade Care, vilket bidrog till att överflyttning kunde ske på ett patientsäkert sätt.

För att komma tillrätta med det fleråriga underskottet inom hemtjänsten beslutades i juli att en avveckling av hemtjänsten på fastlandet under dag och kväll skulle ske under hösten. Cirka 180 kunder och 53 personal berördes av avvecklingen som genomfördes i samråd med socialförvaltningens personal och de fackliga organisationerna. I processen säkerställdes att samtliga kunder gavs möjlighet att välja ny utförare i enlighet med LOV-avtalets regelverk. Produktionsförvaltningen fortsätter att driva hemtjänsten på Ljusterö.

Flera gruppboheter har organiserats om för att uppnå bättre effektivitet.

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen betalat ut statsbidrag med benämningen Stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen. Solskiftets äldreboende har fått ta del av stimulansmedlen vilka har möjliggjort en utökad bemanning i form av ”resurspersoner” som finns till för de boendes behov vid vissa tidpunkter under dagen.

Träffpunkten Fyren har haft fler antal besökare än föregående år. Fler aktiviteter har utförts och större lokal har erhållits för att öka möjligheterna till fler fysiska aktiviteter.

Den kommunala musikskolan bedriver en utåtriktad verksamhet med en lång rad elevkonserter där elever utöver den lektionsbundna undervisningen också fått möjlighet att möta en publik och tränas i scenisk förmåga.

Under 2016 har besöksantalet ökat med ca 2 000 besök inom fritidsverksamheten. Bergagården har tagit emot ca 40-50 nyanlända ungdomar i den öppna fritidsverksamheten.

FRAMTIDEN

2017 kommer att innebära ett fortsatt intensivt arbete med att skapa balans mellan ekonomi och fortsatt hög kvalitet inom vård- och omsorgsområdet. Det arbetet kommer också att ha stor koppling till verksamheternas förmåga att på kort och lång sikt skapa förutsättningar för att rekrytera och behålla personal, både inom vård och skola.

En stor utmaning för flera av verksamheterna under de närmaste åren är att på ett bra sätt ta emot och integrera de flyktingar som kommer till kommunen. För att nå goda resultat i detta arbete är nära samarbete med både övriga förvaltningar och civilsamhället en förutsättning.

Verksamhetsberättelse Armada-koncernen

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Uppdraget med att ta fram bostäder till flyktingar har under året inneburit ett omfattande arbete.
- För Armada Bostäder har åtgärder vidtagits för att sänka radonvärdena i de fastigheter som ligger över gränsvärdet.
- Första spadtaget togs under 2016 för nybyggnationen av friidrottsanläggningen
- Förfrågan och upphandling av idrottshall till Skärgårdsstadsskolan är utförd under året.
- Österåkers Stadsnät AB har fortsatt arbetet med bredbandsutbyggnad med mål att uppnå 90 % tillgänglighet för kommunens innevånare till 2019.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Koncernens resultat efter finansiella poster, bokslutsdispositioner och skatt uppgår till en vinst på 3,6 mnkr. Detta kan jämföras med föregående års resultat på 21,1 mnkr.

Den största anledningen till det lägre resultatet för koncernen beror på utökade underhållskostnaderna för Armada Kommunfastigheter AB. Det resulterade i utökade underhållskostnader med + 12,2 mnkr mot budget. De totala underhållskostnaderna för nämnda bolag blev i år 32,2 mnkr. Till detta ses även driftkostnadsökningar för de kommunala fastigheterna för bl.a. bevakning och störning samt byggnadsreparationer.

För hyresbostäderna har driftkostnaderna ökat främst med anledning av reparationskostnader för reparation av tätskikt i badrum.

Samtliga av koncernens lån har kommunal borgens som säkerhet. De fortsatt gynnsamma marknadsräntorna har gjort att Armada fortsatt att säkra framtida räntekostnader även i år.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Uppdraget med att ta fram bostäder till nyanlända har under året inneburit ett omfattande arbete. Just nu finns riggat med 80 st. enmanshushåll samt en radhuslänga med 5 st. fyrrumslägenheter färdigställda.

För Armada Bostäder har åtgärder vidtagits för att sänka radonvärdena i de fastigheter som har värden över gränsvärdet.

Arbetet med utbyte av ljuskällor innehållande kvicksilver har fortsatt och i och med det byts även vissa armaturer ut. En stor mängd av lekutrustningen har bytts ut på bostadsgårdarna.

Första spadtaget togs under 2016 för nybyggnationen av friidrottsanläggningen, vilken är beställd av samt kommer att hyras av Österåkers kommun.

Under året förvärvades fastigheten Mellansjö 3:4 av Österåkers Exploateringsfastigheter AB där detaljplanarbeten pågår.

Förfrågan och upphandling av idrottshall till Skärgårdsstadsskolan är utförd och hallen beräknas vara klar till 1:a december 2017.

Avseende byggnation av multihall pågår framtagande av detaljplan och man har projekterat fram ritningar. Projektering och framtagande av handlingar för byggnation av ny skola på Fredsborgsområdet har gjorts.

En större ombyggnation har påbörjats på Margaretelundsskolan som beräknas vara färdigställt under 2017. Här har även konstgräsplanen fått en ny läktare. En spolbar uterink har byggts på Åkerstorp med specialkonstgräs och som övrig tid kan användas för bollsport och även i den pedagogiska verksamheten för mindre barn. En kompletterad lekutrustning har uppförts på Skärgårdsstadsskolan, Smedby förskola, Luna förskola, Tuna förskola samt Roslagskulla förskola. Ny asfaltstopp är lagd på Akers friskola.

Under året fortsatte ombyggnationen av Hacktaskolan, där Korallen Friskola AB och La Mucca Montessori nu bedriver skolverksamhet. Nu väntar arbetet med skolgård samt att lösa trafiksituationen i anslutning till skolan.

Österåkers Stadsnät AB har fortsatt arbetet med bredbandsutbyggnad med mål att uppnå 90 % tillgänglighet för kommunens innevånare till 2019. I slutet av föregående år avslutades flertalet bredbandsutbyggnadsprojekt i skärgården. Länsstyrelsen gav under 2016 Österåkers Stadsnät beslut om delfinansiering för bredbandsutbyggnaden på valda delar av Ljusterö.

FRAMTIDEN

Med en lånevolyms på drygt 2 500 mnkr är räntekostnaderna och förändringen av ränteläget väsentliga för koncernens resultat. En ränteförändring på 1,0 procentenhet innebär en resultatpåverkan med 25 mnkr på årsbasis. Under början av 2017 ser vi att marknadsräntorna börjat röra sig uppåt.

Förbrukningsavgifterna är av väsentlighet för ett fastighetsbolag och här är trenderna i kraftmarknaden viktiga aspekter. Vi kunde se att priserna vände upp under 2016.

Armada koncernen kommer att fortsätta sitt strategiska miljöarbete enligt certifiering ISO14001. Bland annat så kommer arbetet fortsätta med att konvertera belysning både inne och ute till ledbelysning. Från att ha installerat energibesparande källor såsom ventilationer samt bergvärme kommer nu arbetas med uppföljning samt justering för att optimera och sänka energiförbrukningen.

Det pågår en långsiktig planering för att ta fram planer för nyproduktion av hyresrätter.

Flertalet projekt för de kommunala verksamhetslokalerna är i gång, bl a nybyggnationen av friidrottsanläggning, bollhall i Skärgårdsstad, ut- och ombyggnad av Österskärsskolan samt nybyggnation av multihall.

Armada har under året utvecklat hemsidan och planen är att byggprojekten skall kunna följas på hemsidan av allmänheten och intressenter.

Det är kö till samtliga lägenheter, kötiden varierar beroende på storlek och hyra. Hyresbostäderna förmedlas via en digital kö.

Verksamhetsberättelse Roslagsvatten- koncernen

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

- Roslagsvatten blev under året miljöcertifierat enligt ISO 14001. Detta för att förstärka vårt miljöarbete.
- Partneringentreprenaden i Svinninge har under 2016 utfört avslutande arbeten och samarbetet kommer att avslutas helt under våren 2017.
- Ekerö kommun gav bolaget förtroendet att ta hand om kundservice och fakturaverksamheten inom avfallshanteringen på Ekerö.
- Taxehöjningar för VA är genomförda under året, för att möta de ökade rörelsekostnaderna med att hålla kvaliteten på våra VA-anläggningar.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Resultatet uppgår till 33,8 mnkr och blev bättre än budgeterat. Det positiva resultatet sätts av till överavskrivningar för att möta kommande planerade investeringar och nå en robust ekonomi i balans.

Avskrivningarna har ökat eftersom avskrivningstiden för Margretelunds och Blynäs reningsverk har minskats. Anläggningarna måste vara helt avskrivna i samband med att anslutningen till Käppala reningsverk tas i drift.

Det låga ränteläget har bidragit med betydligt lägre räntekostnader än budgeterat.

Investeringarna i koncernen, som uppgick till 151,5 mnkr jämfört med 179,0 mnkr under 2015, gjordes i nya anläggningar, upprustning av pumpstationer, reningsverk, ledningsnät, datorer och kontorsinventarier.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

För att möta samhällets växande behov måste ledningsnäten förstärkas och underhållas och reningsverken byggas ut för att möta de höjda miljökraven. Alternativt så som vi idag planerar för en avloppsreningsanslutning för Österåker och Vaxholm till Käppalas reningsverk på Lidingö. Knivsta reningsverk är näst på tur för en möjlig anslutning till Käppalaverket.

Dagvattenhanteringen i kombination med klimatförändringar och expansiv samhällsutbyggnad ställer nya krav på samhällsplanering och ny teknik. Roslagsvatten arbetar med de senaste rönen inom tekniska lösningar och i planeringen av nya områden tillsammans med kommunerna för att minimera riskerna för olägenheter med översvämningar vid kraftiga skyfall.

Avfallsverksamheten i skärgården har lidit av uppstartsproblem med en ny entreprenör. Ett stort arbete har lagt ner för att få avfallsverksamheten i skärgården att fungera som tänkt inför kommande säsong 2017.

Avfallsverksamheten i Österåker och Vaxholm har utvecklats under året, bland annat har ytterligare automatisk registrering införts vid hämtning av avfall och slam hos kund. Det utsorterade matavfallet används till produktion av fordonsgas (biogas) och restprodukten till jordtillverkning.

Roslagsvatten deltar i forskning & utveckling av VA- och avfallsbranschen genom att aktivt medverka i för branscherna gemensamma F&U-satsningar.

FRAMTIDEN

Samtliga kommuner inom Roslagsvatten tillhör landets mest expanderande varför stora investeringar i VA-infrastruktur inför framtida tillväxt och befolkningsökning kommer att fortsätta. För 2017 planeras investeringar på 366,4 mnkr. Finansiering av VA-investeringarna är en stor utmaning för bolaget.

VA-taxorna ska finansiera verksamheten och framför allt de stora infrastrukturinvesteringarna som krävs för att möta kommunernas kommande tillväxt. Roslagsvatten genomför i alla kommuner investeringar för framtida behov som genererar intäkter först på 10 - 20 års sikt.

Under 2017 kommer taxekonstruktionerna för både VA och avfall att ses över.

Räntekänsligheten är betydande och innebär att en ökning av räntorna med 1,0 procentenhet på samtliga lån i koncernen skulle öka räntekostnaderna med ca 9,4 mnkr.

Framtida avloppsrening blir en huvudfråga för alla ägarkommuner dels i ett kapacitetsperspektiv dels från ett hållbarhetsperspektiv. Regionala samordningseffekter är av stort intresse att nyttja för att nå bästa möjliga samhällsnytta per investerad krona.

Avfallsuppdragen innebär ökade krav på kompetens och kundservice. Inom avfallsområdet har också miljökrav och säkerhetsbestämmelser skärpts vilket innebär restriktioner för hämtning vid alltför smala vägar, vägar utan vändplats samt vägar med dålig bärighet. Dessa förändringar påverkar och fördyrar verksamheten och måste kommuniceras till såväl kunder som entreprenörer.

Resultaträkning

(mnkr)	Kommunen				Koncernen			
	Not	Utfall 2016	Budget 2016	Utfall 2015	Not	Utfall 2016	Budget 2016	Utfall 2015
Verksamhetens intäkter								
Intäkter	1	440,7	368,7	335,2	2	753,2	666,4	576,5
<i>varav jämförelsestörande intäkter</i>	3	19,2		11,6	4	7,8		11,6
Kostnader	5	-2 399,7	-2 316,7	-2 199,0	6	-2 563,8	-2 436,7	-2 287,5
<i>varav jämförelsestörande kostnader</i>		0,0		0,0	7	-4,4		0,0
Av- samt nedskrivningar	8	-39,3	-43,0	-38,4	9	-138,9	-147,5	-135,7
Verksamhetens nettokostnader		-1 998,3	-1 991,0	-1 902,1		-1 949,5	-1 917,7	-1 846,7
Skatteintäkter	10	1 855,3	1 856,1	1 806,3		1 855,3	1 856,1	1 806,3
Generella statsbidrag och utjämning	11,12	190,6	158,4	160,9		190,6	158,4	160,9
Finansiella intäkter		23,3	13,5	17,8		13,3	3,6	12,1
Finansiella kostnader	13	-4,1	-1,4	-6,0	14	-36,1	-44,4	-38,2
Resultat före extraordinära poster		66,9	35,6	76,8		73,7	55,9	94,3
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	15	0,1	0,0	4,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0
Årets resultat		66,9	35,6	76,8		73,8	55,9	98,4

Balansräkning

(mnkr)	Kommunen			Koncernen		
	Not	2016-12-31	2015-12-31	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR						
Immateriella anläggningstillgångar						
Övr immateriella anlägggn.tillgångar	16	6,5	8,8	17	7,1	9,8
Materiella anläggningstillgångar						
Fastigheter och tekniska anläggningar	18	716,6	647,0	19	3 490,5	3 447,7
Maskiner och inventarier	20	23,6	27,1	21	35,4	41,8
Övriga materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	22	533,8	225,9
Finansiella anläggningstillgångar						
Värdepapper, andelar	23	79,6	49,3	24	34,8	4,4
Bostadsrätter		7,4	7,4		7,4	7,4
Långfristiga fordringar		4,6	0,1		8,9	4,6
Summa anläggningstillgångar		838,3	739,7		4 117,8	3 741,7
Omsättningstillgångar						
Förråd		0,0	0,0		0,4	0,3
Exploateringstillgångar		37,4	28,1		37,4	28,1
Kortfristiga fordringar	25	271,7	251,3	26	358,6	318,3
Kortfristiga placeringar	27	444,4	439,1		444,4	439,1
Kassa och bank		234,2	165,6		301,3	338,4
Summa omsättningstillgångar		987,6	884,0		1 142,0	1 124,2
SUMMA TILLGÅNGAR		1 825,9	1 623,7		5 259,8	4 865,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital						
Eget kapital	28	1 117,6	1 050,7	29	1 227,4	1 153,6
<i>varav periodens resultat</i>		66,9	76,8		73,8	98,4
Summa eget kapital		1 117,6	1 050,7		1 227,4	1 153,6
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner	30	162,7	142,3	31	164,3	144,1
Övriga avsättningar		0,0	0,0		9,9	5,1
Summa avsättningar		162,7	142,3		174,2	149,2
Skulder						
Långfristiga skulder	32	86,7	63,4	33	2 976,6	2 666,9
Kortfristiga skulder	34	459,0	367,3	35	881,6	896,2
Summa skulder		545,6	430,6		3 858,2	3 563,0
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR Och SKULDER		1 825,9	1 623,7		5 259,8	4 865,9
Ansvarförbindelser						
Pensionseskuld	36	729,3	749,7		729,4	749,8
Borgensåtaganden	37	2 945,7	2 812,0		1,8	3,3
Övr ansvarförbindelser	38	112,2	276,2		112,2	276,2

Finansieringsanalys

(mnkr)	Kommunen			Koncernen		
	Not	2016	2015	Not	2016	2015
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat		66,9	76,8		73,8	98,4
Justering för av- och nedskrivningar		39,3	38,4		138,9	135,7
Justering för pensionsavsättningar		20,3	11,5		20,2	11,4
Justering för övriga avsättningar		0,0	0,0		4,8	1,4
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster		0,0	-5,0		0,0	-5,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		126,5	121,7		237,7	241,9
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-25,7	-77,6		-45,6	-72,1
Ökning/minskning förråd och lager		0,0	0,0		-0,1	0,1
Ökning/minskning kortfristiga skulder		91,7	59,1		-14,5	93,9
Ökning/minskning exploateringstillgångar		-9,3	3,7		-9,3	3,7
Medel från den löpande verksamheten		183,3	106,9		168,2	267,5
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-101,9	-127,3		-479,4	-409,8
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0		0,0	0,0
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-1,1	-2,3		-1,1	-2,3
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0		0,2	0,0
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar		-30,5	0,0		-30,5	0,0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0,1	0,0		0,1	22,3
Investeringsbidrag		25,9	34,6		25,9	34,6
Medel från investeringsverksamheten		-107,5	-95,0		-484,9	-355,3
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Ökning av långfristiga skulder		0,0	0,0		390,9	142,8
Minskning av långfristig skuld		-2,6	-0,8		-107,1	-14,0
Ökning av långfristiga fordringar		-4,5	0,0		-4,5	-1,7
Minskning av långfristiga fordringar		0,0	0,1		0,2	91,9
Aktieägartillskott		0,0	0,0		0,0	0,0
Medel från finansieringsverksamheten		-7,1	-0,7		279,5	219,0
ÅRETS KASSAFLÖDE						
Summa av årets kassaflöde		68,6	11,2		-37,1	131,3
Likvida medel vid årets början		165,6	154,4		338,4	207,2
Likvida medel vid årets slut		234,2	165,6		301,3	338,4

Noter

KOMMUNEN			KONCERNEN		
(mnkr)	2016	2015	(mnkr)	2016	2015
Not 1 Summa intäkter			Not 2 Koncernens intäkter		
Enligt driftsredovisningen	1 449,0	1 326,7	Österåkers Kommun	440,7	335,2
Intern handel mellan nämnder	-1 045,7	-1 022,0	Armada Fastighets AB	310,4	306,3
Statsbidrag maxtaxa	17,2	18,2	Roslagsvatten AB	164,1	141,3
Realisationsvinst	19,2	0,0	Elimineringar	-162,1	-206,3
Återbetalda AFA-premier	0,0	11,6	Summa	753,2	576,5
Övr centrala poster	1,0	0,8			
Summa	440,7	335,3			
Not 3 Jämförelsestörande intäkter			Not 4 Koncernens jämförelsestörande intäkter		
Realisationsvinster vid försäljning av fastigheter; Del av Svinninge 7:194 såld till Tomten 2:179 AB för 1,2 mnkr Del av Svinninge 7:194 såld till Svartgarn Fastigheter för 1,4 mnkr Del av Berga 6:406 såld till Armada Kommunfastigheter AB för 11,4 mnkr Del av Berga 11:1 såld till Odalen Hacksta för 5,2 mnkr			Samma realisationsvinster som gällande kommunen men utom försäljningen till Armada Kommunfastigheter AB, då den eliminerats i koncernbokslutet.		
Not 5 Summa kostnader			Not 6 Koncernens kostnader		
Enligt driftsredovisningen	3 387,7	3 209,4	Österåkers Kommun	-2 399,7	-2 199,0
Intern handel mellan nämnder	-1 045,7	-1 022,0	Armada Fastighets AB	-192,3	-176,7
Intern kapitalkostnad	-55,9	-54,5	Roslagsvatten AB	-122,5	-118,2
Justering semesterlöneskuld	3,1	4,5	Elimineringar	150,7	206,3
Pensioner regleringspost	50,5	45,1	Summa	-2 563,8	-2 287,5
Särskilda insatser	0,0	15,0			
Medfinansiering järnvägsbro	60,0	0,0			
Övr centrala poster	0,0	1,6			
Summa	2 399,7	2 199,0			
Not 7 Koncernens jämförelsestörande kostnader			Not 8 Av-samt nedskrivningar		
Posten avser Armadas återförande av periodiserings- fond.			Immateriella anläggningstillgångar	3,4	4,2
			Fastigheter och anläggningar	27,0	24,4
			Maskiner och inventarier	8,9	8,8
			Nedskrivning	0,0	1,0
			Summa	39,3	38,4
			Not 9 Koncernens av- samt nedskrivningar		
			Immateriella anläggningstillgångar	3,6	4,4
			Fastigheter och anläggningar	121,1	117,6
			Maskiner och inventarier	13,1	12,7
			Nedskrivning	0,9	1,0
			Summa	138,9	135,7
Not 10 Skatteintäkter					
Allmän kommunalskatt	1 862,2	1 807,1			
Skatteavräkning innevarande år	-8,6	1,8			
Skatteavräkning förutvarande år	1,7	-3,1			
Skatteväxling	0,0	0,5			
Summa	1 855,3	1 806,3			
Not 11 Generella statsbidrag och utjämning					
Kostnadsutjämning	48,2	43,5			
Inkomstutjämning	2,6	-8,3			
Regleringsbidrag eller -avg	-1,4	-1,6			
Strukturbidrag	0,0	2,8			
Kommunal fastighetsavgift	83,9	80,7			
Utjämningsbidrag LSS	39,9	40,1			
Övriga bidrag från staten	17,6	3,6			
Summa	190,6	160,9			

KOMMUNEN			KONCERNEN		
(mnkr)	2016	2015	(mnkr)	2016	2015
Not 12 Generella statsbidrag och utjämning					
Posten inkluderar statsbidrag för tillfälliga flyktingkostnader med 6,2 mnkr. Bidraget periodiserades linjärt över perioden december 2015 till december 2016.					
Not 13 Finansiella kostnader			Not 14 Koncernens finansiella kostnader		
Räntor på lån och borgensavgift	0,0	0,0	Räntor på lån och borgensavgift	31,9	32,2
Räntor på pensionsskuld	2,2	2,0	Räntor på pensionsskuld	2,2	2,0
Nedskrivning av finansiella tillgångar	0,0	1,4	Nedskrivning av finansiella tillgång	0,0	1,4
Övriga finansiella kostnader	1,9	2,6	Övriga finansiella kostnader	2,0	2,6
Summa	4,1	6,0	Summa	36,1	38,2
Not 16 Immateriella anläggningstillgångar			Not 17 Koncernens immateriella anläggningstillg		
Ingående balans	8,8	10,6	Ingående balans	9,8	11,8
Nyanskaffning	1,1	2,3	Nyanskaffning	1,1	2,3
Avskrivning	-3,4	-4,2	Avskrivning	-3,6	-4,4
Nedskrivning/utrangering	0,0	0,0	Nedskrivning/utrangering	-0,2	0,0
Utgående balans	6,5	8,8	Utgående balans	7,1	9,8
Ursprungligt anskaffningsvärde	12,9	17,2	Ursprungligt anskaffningsvärde	13,9	18,5
Akkumulerade avskrivningar	-6,4	-8,4	Akkumulerade avskrivningar	-6,9	-8,7
Bokfört värde	6,5	8,8	Bokfört värde	7,1	9,8
Not 18 Fastigheter och tekniska anläggningar			Not 19 Koncernens fastigheter och tekn anlägg		
Ingående balans	647,0	550,2	Ingående balans	3 447,7	3 107,4
Nyanskaffning	96,5	122,3	Nyanskaffning	164,0	459,1
Avskrivning	-27,0	-24,5	Avskrivning	-121,2	-118,8
Nedskrivning/utrangering	0,0	-1,0	Nedskrivning/utrangering	0,0	0,0
Utgående balans	716,6	647,0	Utgående balans	3 490,5	3 447,7
Ursprungligt anskaffningsvärde	949,5	854,4	Ursprungligt anskaffningsvärde	4 849,6	4 695,2
Akkumulerade avskrivningar	-232,9	-207,4	Akkumulerade avskrivningar	-1 359,2	-1 247,5
Bokfört värde	716,6	647,0	Bokfört värde	3 490,4	3 447,7
Not 20 Maskiner och inventarier			Not 21 Koncernens maskiner och inventarier		
Ingående balans	27,1	30,9	Ingående balans	41,9	45,1
Nyanskaffning	5,4	5	Nyanskaffning	7,5	9,4
Avskrivning	-8,9	-8,8	Avskrivning	-13,1	-12,7
Nedskrivning/utrangering	0,0	0,0	Nedskrivning/utrangering	-0,9	0,0
Utgående balans	23,6	27,1	Utgående balans	35,4	41,8
Ursprungligt anskaffningsvärde	73,0	72,1	Ursprungligt anskaffningsvärde	113,4	112,9
Akkumulerade avskrivningar	-49,4	-45,0	Akkumulerade avskrivningar	-78,1	-71,1
Bokfört värde	23,6	27,1	Bokfört värde	35,4	41,8
			Not 22 Koncernens övriga materiella anläggningstillg		
			Posten utgörs av pågående arbeten inom Armada och Roslagsvatten vid arsskiftet. dvs investeringar som ännu inte avslutats		

KOMMUNEN			KONCERNEN		
(mnkr)	2016	2015	(mnkr)	2016	2015
Not 23 Värdepapper och andelar			Not 24 Koncernens värdepapper och andelar		
BRÅAB	0,0	0,1	BRÅAB	0,0	0,1
Vårljus AB	0,4	0,4	Vårljus AB	0,4	0,4
Stockholmsregionens Försäkring	3,8	3,8	Stockholmsregionens Försäkring	3,8	3,8
Visit Roslagen AB	0,1	0,1	Visit Roslagen AB	0,1	0,1
Roslagsvatten AB	2,3	2,3	Långängens Förvaltnings AB	30,5	0,0
Armada Fastighets AB	42,6	42,6	HBV förening	0,1	0,1
Långängens Förvaltnings AB	30,5	0,0	Summa	34,8	4,4
Summa	79,6	49,3			
Not 25 Kortfristiga fordringar			Not 26 Koncernens kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	17,6	26,0	Kundfordringar	32,4	50,6
Interimsfordringar	228,2	200,6	Interimsfordringar	242,1	215,5
Övriga kortfristiga fordringar	25,9	24,7	Övriga kortfristiga fordringar	84,1	52,2
Summa	271,7	251,3	Summa	358,6	318,3
Not 27 Kortfristiga placeringar					
Marknadsvärde per tillgångsslag:					
- nominella räntor	257,9	252,7			
- realräntepapper	18,5	17,6			
- svenska aktier	11,7	14,4			
- utländska aktier	30,8	22,8			
- globala strukturerade produkter	125,1	119,7			
- svenska strukturerade produkter	18,6	18,2			
- likvida medel	5,4	8,0			
Summa	468,1	453,4			
Posten är värderad enligt lägsta värdets princip, till 444,4 mnkr år 2016.					
Not 28 Eget kapital			Not 29 Koncernens eget kapital		
Förändring av eget kapital			Förändring av eget kapital		
Ingående värde	1 050,7	978,9	Ingående värde	1 153,6	1 060,2
Periodens resultat	66,9	76,8	Periodens resultat	73,8	98,4
Direktbokningar mot eget kap	0,0	-5,0	Direktbokningar mot eget kap	0,0	-5,0
Utgående värde	1 117,6	1 050,7	Utgående värde	1 227,4	1 153,6
Direktbokning avser 2015 rättning av tidigare bokslut avseende kostnad för brukaravgifter samt finansiella kostnader.					
Uppdelning av eget kapital					
Resultatutjämningsreserv	179,7	170,5			
Övrigt eget kapital	938,0	880,2			
- varav reserverat för pensioner	573,6	536,9			
Utgående eget kapital	1 117,6	1 050,7			
Reserverat för framtida pensionskostnader;					
KF §147-09		130,0			
KF §150-11 (del av 2010 års resultat)		111,8			
KF § 183-12 (del av 2011 års resultat)		116,9			
KF § 195-13 (del av 2012 års resultat)		65,0			
KF § 3:5-14 (del av 2013 års resultat)		47,2			
KF § 3:6-15 (del av 2014 års resultat)		37,4			
KF § 3:6-16 (del av 2015 års resultat)		28,7			
föreslås reserveras för 2016		36,7			
Summa		573,6			

KOMMUNEN			KONCERNEN		
(mnkr)	2016	2015	(mnkr)	2016	2015
Reserverat såsom resultatutjämningsreserv;					
KF § 9:13-13 (del av 2012 års resultat)		59,8			
KF § 3:5-14 (del av 2013 års resultat)		44,6			
KF § 3:6-15 (del av 2014 års resultat)		37,4			
KF § 3:6-16 (del av 2015 års resultat)		28,7			
föreslås reserveras för 2016		9,2			
Summa		179,7			
Not 30 Avsättningar för pensioner			Not 31 Koncernens avsättningar för pensioner		
Avs för pension, anställda	122,1	108,6	Avs för pension, anställda	123,4	110,0
Avs för pension, förtroendevalda	8,4	5,2	Avs för pension, förtroendevalda	8,4	5,2
Avs för visstidspension, anställd	0,4	0,7	Avs för visstidspension, anställd	0,4	0,7
Löneskatt på ovan	31,8	27,8	Löneskatt på ovan	32,1	28,2
Summa	162,7	142,3	Summa	164,3	144,1
IB	142,3	130,9	IB	144,1	132,8
ökning löneskatt	4,0	2,2	ökning löneskatt	4,0	2,2
finansiell kostnad	1,8	1,6	finansiell kostnad	1,8	1,6
indexjustering	1,1	0,2	indexjustering	0,9	0,1
nyintjänad pension	16,7	11,2	nyintjänad pension	16,7	11,2
utbetalningar	-3,3	-3,9	utbetalningar	-3,3	-3,9
UB	162,7	142,3	UB	164,3	144,1
Visstidspension avser 1 person 2016					
Aktualiseringsgraden uppgår till ca 79 %					
Not 32 Långfristiga skulder			Not 33 Koncernens långfristiga skulder		
Balanserade investeringsbidrag	86,7	63,4	Balanserade investeringsbidrag	86,7	63,4
Lån i bank och kreditinstitut	0,0	0,0	Lån i bank och kreditinstitut	2 614,2	2 379,2
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	Övriga långfristiga skulder	275,8	224,3
Summa	86,7	63,4	Summa	2 976,6	2 666,9
Not 34 Kortfristiga skulder			Not 35 Koncernens kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	167,9	160,6	Leverantörsskulder	204,4	220,4
Interimsskulder	266,5	179,8	Interimsskulder	306,6	214,1
Personalens skatter och avg	13,8	13,4	Personalens skatter och avg	14,9	14,6
Övriga kortfr skulder	10,8	13,3	Övriga kortfr skulder	355,8	447,0
Summa	459,0	367,3	Summa	881,6	896,2
Not 36 Pensionsskuld inom linjen					
Pension för anställda	583,0	600,3			
Pension för förtroendevalda	4,0	3,0			
Löneskatt på ovan	142,4	146,4			
Summa	729,3	749,7			
IB	749,7	770,1			
förändring löneskatt	-4,0	-4,0			
uppräknig/indexjustering	14,5	15,1			
nyintjänad pension	1,0	0,7			
utbetalningar	-31,8	-32,2			
UB	729,3	749,7			
- varav reserverat under eget kapita	573,6	536,9			
Visstidspension avser 2 personer 2016					

KOMMUNEN			KONCERNEN		
(mnkr)	2016	2015	(mnkr)	2016	2015
Not 37 Borgensförbindelser					
Armada-koncernen	2 514,9	2 378,8			
Roslagsvatten AB	13,0	13,0			
Österåkersvatten AB	415,9	416,9			
Kommunalt förlustansvar småhus	0,8	1,2			
Övrigt	1,0	2,2			
Summa	2 945,7	2 812,0			
Not 38 Övriga ansvarförbindelser					
Posten utgörs av summan av de kommande årens förfallobelopp enligt kommunens befintliga hyresavtal som överstiger 3 år. För 2015 gäller det endast lokaler och för 2016 endast externa lokaler.					
upp till 1 år	20,2	157,5			
mellan 1 och 5 år	69,8	85,9			
över 5 år	22,2	32,7			
Summa	112,2	276,2			

Redovisningsprinciper

PENSIONSSKULD

Pensionsskulden är den beräknade framtida skuld som kommunen har till arbetstagare och pensionstagare. Den samlade pensionsskulden återfinns under raderna avsättningar för pensioner, kortfristiga skulder och under raden ansvarsförbindelse. Denna rad ligger utanför balansräkningen enligt den sk blandmodellen. Den del av avsatta pensionsmedel som överstiger 144,4 mnkr är återlånade till verksamheten.

Kommunen har beslutat att från och med 1998 årligen betala hela det årliga intjänandet av pensionen för individuell avsättning. Under ansvarsförbindelser finns de pensionsförpliktelser som har tjänats in av arbetstagare och pensionstagare före 1998. Dessa räknas årligen upp enligt fastställt index och reduceras med årets utbetalningar till pensionstagarna.

Samtliga pensionsskulder är beräknade utifrån RIPS, SKLs beräkningsprinciper för pensioner.

Sedan 2014 har även pensioner avseende förtroendevalda kostnadsförts årligen.

SEMESTERLÖNESKULD

De anställdas fordran på kommunen i form av intjänad semester samt ej kompenserad övertid har skuldbokförts som kortfristig skuld. Skulden baseras på konstaterat utfall vid respektive bokslut. För 2016 konstateras att skulden ökat med 3,1 mnkr och uppgick vid årets slut till 55,8 mnkr.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Från 2010 har investeringsbidrag av ett större värde balanserats separat och anläggningstillgångarna upptas till bruttoanskaffningsvärde. Som ett större värde har 1,0 mnkr använts som riktvärde. Investeringsbidragen periodiseras över anläggningarnas ekonomiska livslängd.

Det bokförda värdet utgörs av anskaffningsvärdet minskat med planmässiga avskrivningar.

Som gränsvärde för att klassas som investering har använts 1 pbb (prisbasbelopp).

Inom immateriella tillgångar finns dels intern utvecklad, i form av kartdatabas, dels externt förvärvat i form av olika IT-system.

KOMPONENTREDOVISNING

Under 2015 färdigställdes arbetet med att dela upp större befintliga anläggningar på väsentliga komponenter. Som gränsvärde för större anläggningar användes 1,0 mnkr. Sedan 2015 har nyanskaffningar delats upp på komponenter vid aktivering.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har arbetat fram nya avskrivningstider samt fördelningsnycklar för de vanligaste typerna av anläggningar samt angivit vilka nycklar som ska appliceras på vilka anläggningar. För unika anläggningar har förvaltningen gjort separata bedömningar.

Komponentredovisning har också fullt ut genomförts i båda dotterföretagen.

EXPLOATERINGSTILLGÅNGAR

Under 2011 införde kommunen en ny modell för exploateringsredovisning. Vid bokslut bedöms vilka nedlagda utgifter och inkomster som skall avslutas mot resultatet och vilka som skall balanseras i väntan på ytterligare utgifter och inkomster. Balansering sker över konto 147. Tabell under avsnittet Exploateringsredovisning visar ingående balanserade värden, årets totala utfall inom exploateringsredovisningen samt resultatförda belopp 2016 fördelat över exploateringsområden.

AVSKRIVNINGAR

Avskrivning påbörjas kvartalet efter en anläggning tagits i bruk. För anläggningar som anskaffats under 4:e kvartalet påbörjas avskrivning först under nästkommande år.

Avskrivningstider beräknas utifrån den aktuella anläggningstillgångens uppskattade ekonomiska livslängd. För anläggningar av ett större värde (över 1,0 mnkr) som innehåller olika komponenter med olika ekonomisk livslängd görs en uppdelning där varje komponent skrivs av separat.

Till och med 2016 har rutinen skötts manuellt, vilket fått till effekt att samtliga anläggningar aktiveras vid årsbokslut. Från 2017 kommer systemets anläggningsmodul användas, vilket kommer innebära att investeringar aktiveras löpande och att avskrivningarna påbörjas direkt när anläggningen är färdigställd att tas i bruk.

Rak avskrivning tillämpas. Följande avskrivningstider tillämpas om inte det enskilda fallet föranleder någon avvikelse:

- Internt upprättade kartor – 3 år
- Licenser för förvärvade system – avtalstiden
- Investeringar i gator och vägar – 60 % på 60 år, 30 % på 30 år och 10 % på 20 år
- Inventarier i kontors- respektive verksamhetsmiljö – 10 år/5 år
- Investeringar i IT-hårdvara – 3 år
- Konst och mark skrivs inte av alls

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

I den sammanställda redovisningen ingår för 2016 Österåkers kommun, Armada Fastighets AB (100 %) samt Roslagsvatten AB (43,9 %).

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. I enlighet med den proportionella konsolideringen har endast ägda andelar av räkenskapsposterna för de kommunala ej helägda företagen tagits in i koncernredovisningen.

Vid konsolidering har de civilrättsliga underkoncernernas bokslut används enligt alternativregeln i Rekommendationen om sammanställd redovisning.

Inom koncernen förekommer handel mellan bolagen. Eliminering av intäkter/kostnader samt fordringar/skulder som bygger på inlämnade uppgifter från bolagen har gjorts för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. Utöver detta har även övriga kända transaktioner såsom utdelningar, innehav av aktier och dylikt eliminerats.

Under 2016 har förvärv skett av ytterligare ett helägt bolag. Detta har dock inte konsoliderats i den sammanställda redovisningen på grund av sin ringa balansomslutning.

LEASING

Finansiella leasingavtal förekommer inte inom kommunen. Operationella leasingavtal med avtalsperiod om upp till 36 månader förekommer gällande datorer, kopiatorer samt bilar. Dessa lämnas inga tilläggsupplysningar om då de inte överstiger 3 år.

Tidigare år har hyresavtal med extern motpart tagits upp som ansvarsförbindelse. Från 2015 har även hyresavtal med kommunägda fastighetsbolaget Armada noterats i underlaget. För 2016 finns dock endast externa avtal med, då samtliga hyresavtal med Armada omfattar maximalt 3 år.

Som ansvarsförbindelse finns 2016 nuvärdet av framtida hyresåtaganden gällande lokaler oavsett hyresvärd där avtalstiden överstiger 3 år.

SKATTEINTÄKTER

Skatteintäkterna gällande 2016 är periodiserade enligt SKLs decemberprognos. Slutavräkningen för 2015 är bokförd enligt slutreglering i januari 2017.

PERIODISERING EJ UTBETALDA STATS BIDRAG

Ansökta men ej utbetalda statsbidrag från migrationsverket har 2016 intäktsförts till en lägre andel än 100 % i enlighet med försiktighetsprincipen.

AVSÄTTNINGAR

I balansräkningen finns endast avsättning för pensioner, vilka lever upp till definitionen av begreppet avsättning även med de nya hårdare kraven i Rekommendation nr 10.2

OSÄKRA KUNDFORDRINGAR

I bokslut 2016 har reserv för osäkra kundfordringar gjorts omfattande 100 % av de fordringar som är äldre än 6 månader.

AVGÅNGSVEDERLAG

Avtal om avgångsvederlag kostnadsförs vid avtalstillfället oavsett utbetalningstidpunkt förutsatt att ingen annan motprestation krävs av den anställda mer än att anställningen upphör.

KORTFRISTIGA PLACERINGAR

De medel som kommunen under 2012 med hjälp av Söderberg & Partners har placerat för kommande pensionskostnader klassas som en värdepappersportfölj, dvs portföljens totala omfattning värderas enligt lägsta värdes princip. Värdering per 2016-12-31 är 144,4 mnkr, vilket innebär ursprungligt anskaffningsvärde samt anskaffningsvärde i samband med återinvesterad utdelning och ränta.

Under 2014 investerades dessutom 300 mnkr i separat portfölj för överlikviditet. Värdering av denna är per 2016-12-31 299,9 mnkr, vilket innebär ursprungligt anskaffningsvärde, anskaffningsvärde i samband med återinvesterad utdelning och ränta samt avskrivning av övervärden på värdepapper som köpts till överkurs.

Marknadsvärde för de ingående tillgångsslagen redovisas i not till båda värdepappersportföljerna.

Årets transaktioner har sammantaget genererat en utökning av det bokförda värdet på portföljerna med 5,3 mnkr.

DIREKTBOKNING MOT EGET KAPITAL

Under 2015 gjordes två bokningar om 5,0 mnkr direkt mot eget kapital. Båda avser rättning av tidigare års bokslut. Den ena om 3,6 mnkr avser brukaravgifter och hyror inom vård- och omsorg som felaktigt intäktsförts dubbelt under 2014. Den andra om 1,3 mnkr avser finansiella kostnader i form av nedskrivning av övervärde på räntepapper i värdepappersportföljerna avseende 2012-2014.

Under 2016 har inga bokningar gjorts direkt mot eget kapital.